

მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობა და ეთიკური დილემები

სამეცნიერო კვლევა ეძღვნება მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის დაცვის სამართლებრივ საფუძვლებსა და ეთიკურ დილემებს. ნაშრომში განხილულია მედიაციის კონფიდენციალურობის უარყოფითი და დადებითი მხარეები, კონფიდენციალურობის დაცვის მნიშვნელობა.

ამასთან, კვლევის მიზანია, უპირველეს ყოვლისა, დადგინდეს მედიაციის კონფიდენციალურობასთან დაკავშირებით ეროვნული მოდელის სპეციფიკა, შემდეგ კი განისაზღვროს მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის შესახებ საერთაშორისო აქტების მიდგომები, სხვადასხვა ქვეყნის (გერმანია, ავსტრია და სხვ.) საკანონმდებლო მონესრიგება. კვლევა აგებულია კონცეფტუალურად, რომ კონფიდენციალურობა მედიაციის განუყოფელი ნაწილი და უმთავრესი პრინციპია, რომელიც გარკვეულ დადებით ასპექტებს (მხარეთა გულწრფელობა, შეთანხმების სამართლიანობა, მედიატორის ნეიტრალურობა, მედიაციის ეფექტიანობა და სხვა) ასტიმულირებს. შესაბამისად, ნაშრომში გამოკვეთილია, რომ ამ ფაქტორებს შორის ლოგიკური ჯაჭვი არსებობს. მედიაციაში კონფიდენციალურობა აკავშირებს ამ გარემოებებს ერთმანეთს და ცენტრალურ როლს თამაშობს.

ამავე დროს, კონფიდენციალურობის დაცვა ზრდის საჯარო ინტერესის შელახვის საფრთხეს. თუმცა, კონფიდენციალურობის დაცვის პარალელურად, საჯარო ინტერესის უზრუნველყოფით არ უნდა დაირღვეს კანონიერებისა და სამართლიანობის პრინციპები. მედიატორის საქმიანობაც მუდმივად ეთიკური დილემების გადაწყვეტას მოითხოვს, რაც თითოეული შემთხვევის საფუძვლიან შესწავლასა და კონკრეტული გარემოებების გათვალისწინებას გულისხმობს. შესაბამისად, ყოველი შემთხვევაც უნდა შეფასდეს ინდივიდუალურად და დადგინდეს, რამდენად შეიძლება სხვა ღირებულება პრევალირებდეს კონფიდენციალურობის დაცვის ინტერესს მედიაციაში.

აქვე სტატია ეხება კონფიდენციალურობის შეზღუდვის კანონისმიერ საფუძვლებს, რომელთა არსებობისას შეიძლება კონფიდენციალურობის ხელყოფა ლეგიტიმურად ჩაითვალოს. კონფიდენციალურობის დარღვევისა და შეზღუდვის ლეგიტიმაციის დადგენა მნიშვნელოვანია მხარეებს შორის მტკიცების ტვირთის გადანაწილებისთვის. ამ საკითხის სწორად შესაფასებლად არსებითია, მარტივად, გასაგებად და ნათლად იყოს ასახული კონფიდენციალურობის შეზღუდვის საფუძვლები. ეს კიდევ უფრო აქტუალურია ქართული მოდელისთვის, რომელიც ითვალისწინებს, ერთი მხრივ, კონფიდენციალურობის შეზღუდვების საკმაოდ ფართო წრეს, მეორე მხრივ, მოითხოვს პროპორციულობის დაცვას. ამ რეალობაში მედიატორი უნდა ცდილობდეს, საქმიანობისას ოქროს შუალედი გამოიხატოს, რათა ერთი ღირებულების დაცვამ არ განაპირობოს მეორე ღირებულების დაუსაბუთებელი ხელყოფა.

საკვანძო სიტყვები: მედიაცია, კონფიდენციალურობა, ნეიტრალურობა, სამართლიანობა, ეთიკური დილემები, შეზღუდვის საფუძვლები

1. შესავალი

მედიაცია დავის გადაწყვეტის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი საშუალებაა, რომელიც სპეციფიკური თავისებურებებით ხასიათდება. მათ შორის აღსანიშნავია, რომ მედიაცია კონფიდენციალურ პროცესს მოიაზრებს, თუმცა კონფიდენციალურობის ცნება იმდენად ზოგადი ჩანს, რომ შეიძლება მისმა არაზუსტმა თუ ხელოვნურად გაფართოებულმა ინტერპრეტაციამ გამოიწვიოს

* სამართლის დოქტორი, თსუ-ის მონვეული ლექტორი, ევროპის უნივერსიტეტის პროფესორი, სამართლის კვლევითი ინსტიტუტის მთავარი მეცნიერ-თანამშრომელი, უმაღლესი საგანმანათლებლო პროგრამების აკრედიტაციის ექსპერტი, ადვოკატი, მედიატორი.

საკითხის არასწორი გადანყვეტა და, შესაბამისად, კონფიდენციალობის დაცვის ინტერესის ხელყოფა. ამიტომ კვლევის მიზანია, უპირველეს ყოვლისა, დადგინდეს კონფიდენციალურობის შინაარსი და სამართლებრივი ბუნება მედიაციაში, შემდეგ კი განისაზღვროს კონფიდენციალურობის დაცვის სპეციფიკური მახასიათებლები. ეს, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს იმის გარკვევას, თუ რომელ სფეროებსა და რა სახის ინფორმაციაზე შეიძლება გავრცელდეს მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის დაცვის პრინციპი.

გარდა ამისა, კონფიდენციალურობა გადაიკვეთება ხოლმე ინფორმირების ვალდებულების დაცვასთან, დანაშაულის თავიდან აცილებისა და სხვა საჯარო თუ ზოგიერთ შემთხვევაში კერძო ინტერესთან, რაც წარმოშობს ეთიკურ დილემას, თუ რომელი ღირებულება უნდა იყოს დაცული - კონფიდენციალურობა თუ მისი სანინალმდეგო ეთიკური ღირებულება. განსაკუთრებით საყურადღებოა მედიატორისა და სხვა პროფესიის წარმომადგენელთა პროფესიული ეთიკის წესთა კონფლიქტი. შესაბამისად, შესასწავლია კონფიდენციალურობისა და მისი სანინალმდეგო (საჯარო) ინტერესის დაცვის ღირებულებითი კონფლიქტი. ამ გზით გასარკვევია, რამდენად ლეგიტიმურია კონფიდენციალურობის ხელყოფა სხვა ინტერესის დაცვის ხარჯზე. პრობლემა საინტერესოა მედიაციის პროცესის პრინციპებს შორის ურთიერთდამოკიდებულების განსაზღვრის კონტექსტში. ამ ფარგლებში დასადგენია, თუ რა მნიშვნელობა აქვს კონფიდენციალურობის დაცვას მედიაციისთვის, კონფიდენციალურობის შეზღუდვის რომელი შემთხვევა შეიძლება ლეგიტიმურად ჩაითვალოს. ეს საკითხი აქტუალურია მხარეთა შორის მტკიცების ტვირთის გადანაწილების თვალსაზრისით და პირდაპირპროპორციულად განსაზღვრავს პასუხისმგებლობის დაკისრებას ან გამორიცხვას. ამის გარკვევას როგორც თეორიული, ისე პრაქტიკული დატვირთვა აქვს.

საკითხი კიდევ უფრო აქტუალურია, თუ გავითვალისწინებთ, რომ მედიაციის შესახებ პრაქტიკა ჯერჯერობით არაა მდიდარი საქართველოში და ახლა იკიდებს ფეხს საზოგადოებაში. შესაბამისად, უმნიშვნელოვანესია პირველი ნაბიჯების გადადგმისას სკურპულოზურად იყოს დაცული კონფიდენციალურობა მედიაციაში.

კვლევა დაეფუძნა ნორმატიულ და დოგმატურ მეთოდებს, რადგან არსებითია, ერთი მხრივ, საქართველოში მედიაციის კონფიდენციალურობის მომწესრიგებელი ნორმების შინაარსის დადგენა, მეორე მხრივ, მათ შესახებ არსებული დოგმატური მიდგომების განსაზღვრა. ასევე, ნაშრომში გამოყენებულია ანალიზისა და სინთეზის მეთოდები, რათა საკვლევი თემის სხვადასხვა ასპექტი სიღრმისეულად იყოს განხილული და მათი შეჯერებით შესაბამისი დასკვნები ჩამოყალიბდეს. ამავე დროს, შედარებითი მეთოდის დახმარებით შესწავლილ იქნა საკითხი არა მხოლოდ ეროვნულ დონეზე, არამედ სხვადასხვა ქვეყნისა და საერთაშორისო აქტების მიდგომების გათვალისწინებით. ეს მნიშვნელოვანია პრობლემის სიღრმეების გამოკვლევისა და გადანყვეტის უკეთესი გზის მოძიების ან პრაქტიკის დახვეწის მიზნით.

2. მედიაციის კონფიდენციალურობის ცნება და დაცული სფეროები

2.1. მედიაციის ზოგადი მიმოხილვა

მედიაცია არის მხარეთა შორის არსებული უთანხმოების გადანყვეტის კონსენსუალური საშუალება, რომელიც მიიღწევა მოლაპარაკებებისა და მედიატორის, როგორც ნეიტრალური მესამე პირის, დახმარებით.¹ მედიაცია არის პროცესი, რომლის დროსაც მედიატორი ხელს

¹ Otis L., Rousseau-Saine C., The Mediator and ethical Dilemmas: A proposed Framework for Reflection, Journal of Arbitration and Mediation, Vol. 4, No. 2, 2014, 46.

უნყოფს მხარეთა შორის კომუნიკაციასა და მოლაპარაკებებს, რათა დაეხმაროს დავის მოგვარებასა და ნებაყოფლობითი შეთანხმების მიღწევაში.²

მედიაციის მიზანია ეფექტური კომუნიკაცია მონინალმდევე მხარესთან. თავად მედიატორის როლია, ხელი შეუწყოს პირდაპირ კომუნიკაციებს. თუმცა მედიატორი უნდა ჩაითვალოს არა სანდო მრჩევლად, არამედ **ნეიტრალურ პირად**. იდეალურ შემთხვევაში, მხარეები ენდობიან მედიატორს მისი ნეიტრალური როლის გამო, მაგრამ ისინი არ უნდა მოელოდნენ მედიატორისგან, რომ ის იმოქმედებს მთლიანად რომელიმე მათგანის ინტერესებიდან გამომდინარე.³ ფაქტობრივად მედიაცია ეფუძნება დავის მხარეთა ნებაყოფლობით და კონფიდენციალურ შეხვედრებს მედიატორის წინაშე, რომლის **მიზანია ყველა მხარისთვის მისაღები შეთანხმების მიღწევა**.⁴

თუ მედიაციას შევადარებთ სასამართლო განხილვას, ცხადი ხდება, რომ მედიატორი ეძებს მხარეთა შეთანხმების მიღწევის გზას, სასამართლოს კი გამოაქვს ვერდიქტი. მედიატორის ინსტრუმენტი მხარეთა რეალური პოზიციებისა და ინტერესების გამოვლენაა, სასამართლო კი ეძებს ფაქტებს. მედიაცია ავითარებს კონფიდენციალურობის პრინციპს, სასამართლოში საქმის განხილვა კი მოითხოვს ყველა მტკიცებულების საჯარო გამჟღავნებას.⁵

მედიაციის გამოყენების ერთ-ერთი მიზეზი ისაა, რომ **გამოცდილმა ნეიტრალურმა პირმა (მედიატორმა) გააუმჯობესოს ინფორმაციის გაცვლისა და რაოდენობის ხარისხი** დავის დარეგულირებისთვის. ეს ინფორმაცია, თავის მხრივ, შეიძლება ზრდიდეს შანსებს იმაზე, რომ მხარეებმა დავის მათთვის სასურველი გადაწყვეტის გზა შეარჩიონ. მედიაციის მხარეებმა შეიძლება გაამჟღავნონ ინფორმაცია, გამოცდილი მედიატორი კი იყენებს ამ კონფიდენციალურ ინფორმაციას მოლაპარაკებების წინსვლისთვის, თუნდაც ეს ინფორმაცია არ მიაწოდოს მონინალმდევე მხარეს. **კონფიდენციალურობა არის ამ სამმხრივი კომუნიკაციის პროცესის ნახალისების მთავარი ელემენტი**. ამ მიზნით მედიატორი მედიაციის პროცესში ხაზს უსვამს იმას, რომ ის არ გადასცემს კონფიდენციალურ გარემოში დახურული შეხვედრისას გაკეთებულ განცხადებებს.⁶ **მედიაციის პროცესის წარმოებისთვის უმნიშვნელოვანესია ნდობისა და არაფორმალური გარემოს არსებობის შეგრძნება**. თუ მედიაციის დროს ეს ელემენტები არაა, მაშინ სისტემა ჩამოიშლება⁷ და მიზანიც ვერ იქნება მიღწეული.

მართალია, მედიაცია არაა ფსიქოთერაპია, მაგრამ **მას შეიძლება ჰქონდეს როგორც თერაპიული, ისე კონტრთერაპიული ეფექტი**. სხვა სიტყვებით რომ ითქვას, მედიაციაში მონაწილე მხარეებმა შეიძლება მოითხოვონ ისეთი არამატერიალური სარგებელი, როგორიცაა: ბოდიშის მოხდა, პატიება ან მეორე მხარისგან უბრალოდ უფრო მეტად გაგება. ამასთან, ზოგჯერ ღირებულა დავის წარმომშობი მიზეზების დადგენა ან გადაწყვეტის შესაძლებლობების გაფართოების გაძლიერებული შეგრძნება. მიუხედავად იმისა, რომ ფაქტობრივად ნებისმიერი მედიაციის მიზანია, წერილობით მიღწეულ იქნეს მორიგების შეთანხმება, როგორც კი მხარეები ჩაერთვებიან მედიაციის პროცესში, მედიატორმა შეიძლება არამატერიალური სარგებლის მიღების შესაძლებლობა უფრო მეტად დაინახოს.⁸

² *Widman M. S.*, The Protections and Limits of Confidentiality in Mediation, *Alternatives*, Vol. 24, No. 10, 2006, 167.

³ *Deason E. E.*, The Quest for Uniformity in Mediation Confidentiality: Foolish Consistency or Crucial Predictability? *Marquette Law Review*, Vol. 85, 2001, 81.

⁴ *Perkowski M.*, Implications of Arbitration and Mediation Implementation from the perspective of Bialystok, *Optimum Economic Studies*, No. 5 (83), 2016, 153; ბიჭია მ., მედიაციის გამოყენების მნიშვნელობა ბიზნესდავებში პანდემიის დროს, „სამართლის მაცნე“, N3, 2021, 12.

⁵ *Freedman L. R., Prigoff M. L.*, Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, *Journal of Dispute Resolution*, Vol. 2, Iss. 1, 1986, 45.

⁶ *Deason E. E.*, Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Col. 17, No.2, 2002, 245.

⁷ *Rosenberg P. J.*, Keeping the Lid on Confidentiality: Mediation Privilege and Conflict of Laws, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 10, Iss. 1, 1994, 181.

⁸ *Hoffman A. D., Wolman N. R.*, The Psychology of Mediation, *Cardozo J. of Conflict Resolution*, Vol. 14, 2013, 805-806.

მედიატორი წარმართავს მხარეთა მოლაპარაკებებს სტრუქტურირებული პროცესის მეშვეობით, სადაც მხარეებს ეხმარება საკითხების იდენტიფიცირებასა და შესაძლო გადაწყვეტილებების ძიებაში.⁹ ამასთან, მედიატორი მოუწოდებს თითოეულ მხარეს, გამოიკვილოს საკუთარი ინტერესები და საჭიროებები, ასევე, ცდილობს, წააქეზოს მხარეები თავიანთი პოზიციების შეფერებისკენ. მედიაციის პროცესის ძირითადი პრინციპები ისაა, რომ მხარეებმა ყველაზე კარგად იციან, როგორ მიიღონ გადაწყვეტილებები, რომლებიც მათ ცხოვრებაზე გავლენას მოახდენს. მედიაციის დროს განიხილება დავის გადაწყვეტის ვარიანტები და მედიატორს შეუძლია მხარეები იქამდე მიიყვანოს, რომ ორივე მხარე „გამარჯვებული“ იყოს.¹⁰

ფაქტობრივად მედიატორის საქმიანობის სტილი შეიძლება იყოს ფასილიტატორული (ხელშემწყობი) და შეფასებითი. ფასილიტატორული (ხელშემწყობი) მედიაციის დროს მედიატორი იღებს საკუთარ თავზე ე. წ. „მაიეგტიკურ“ როლს,¹¹ ვინაიდან ასრულებს ბებიქალის ფუნქციას იმ გადაწყვეტილებებთან დაკავშირებით, რომლებსაც უშუალოდ მხარეები გვთავაზობენ დავის გადაწყვეტის გზად. რაც შეეხება შეფასებით მედიაციას, ამ შემთხვევაში მედიატორი მზადაა, შესთავაზოს საკუთარი გადაწყვეტილებები და მოსაზრებები მხარეთა მიერ წარმოდგენილი გადაწყვეტილებების ეფექტურობის ან გონივრულობის შესახებ, ან უკიდურეს შემთხვევაში, შესთავაზოს ის, რაც დავის გადაწყვეტის საუკეთესო გზად მიაჩნია მედიატორს. ფასილიტატორული (ხელშემწყობი) მედიატორები თავიანთ ღირებულებით იერარქიაში ყველაზე მაღლა აყენებენ მედიატორის ნეიტრალიტეტს.¹²

2.2. მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის შინაარსი

ტრადიციული თვალსაზრისით, მედიაცია განიხილება დავის გადაწყვეტის კონსენსუალურ და კონფიდენციალურ პროცესად.¹³ შესაბამისად, მედიაციის უმთავრეს პრინციპად მიიჩნევა კონფიდენციალურობა,¹⁴ რომელმაც შეიძლება შექმნას მედიატორისთვის ეთიკური დილემები.¹⁵

ტერმინი „მედიაციის კონფიდენციალურობა“ გამოიყენება ფართო გაგებით და შეიძლება მოიცავდეს სხვადასხვა ინფორმაციის დაცვას გამჟღავნებისგან. ამ შემთხვევაში კონფიდენციალურობის დამცავი ნორმები აერთიანებს წესებს, რომლებიც ვრცელდება ქვემოთ მოცემულიდან ერთ-ერთ ან რამდენიმე შემთხვევაზე. სახელდობრ, განსაზღვრულია, რომ:

(ა) სამედიაციო კომუნიკაციით მიღებული ინფორმაციის გამოყენება დაუშვებელია სასამართლოში საქმის განხილვისას;

(ბ) მედიაციის კომუნიკაციის იძულებით გამჟღავნება არ შეიძლება სასამართლო პროცესში;

(გ) სამედიაციო კომუნიკაციები უნდა იყოს კონფიდენციალური და არ უნდა იყოს გამჟღავნებული ვინმესთვის (ნამდვილი კონფიდენციალურობა);

(დ) მედიატორის მიერ ჩვენების მიცემა აკრძალულია მის მიერ წარმოებული მედიაციის პროცესის შესახებ;

⁹ Irvine M., Serving Two Masters: The Obligation Under the Rules of Professional Conduct to Report Attorney Misconduct in a Confidential Mediation, RUTGERS Law Journal, Vol. 26, 1994, 158.

¹⁰ Furlan F., Blumstein E., Hofstein N. D., Ethical Guidelines for Attorney Mediators: Are Attorneys Bound by Ethical Codes for Lawyers When Acting as Mediators? Vol. 14, 1997, 3.

¹¹ ესაა „ბებიქალის ხელოვნება“. ის ემყარება წარმოდგენას, რომლითაც მედიატორი პირდაპირ ვერ გადასცემს მნიშვნელოვან ცოდნას მხარეს, არამედ მას შეუძლია მხარეში დაფარული ამ ცოდნის გამოკვეთა შეკითხვების დასმის გზით. მედიატორმა ხელი უნდა შეუწყოს უკვე არსებული ჭეშმარიტებების დაბადებას, ის ახდენს ფასილიტაციას და მხარეთა ინტერესების იდენტიფიცირებას.

¹² Burns R.P., Some Ethical Issues Surrounding Mediation, Fordham Law Review, Vol. 70, Issue 3, 2001, 702.

¹³ Nolan-Haley J., Mediation: The “New Arbitration”, Harvard Negotiation Law Review, Vol. 17, 2012, 73.

¹⁴ ცერცვაძე გ., მედიაცია, დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ., 2010, 48.

¹⁵ Noone M. A., Ojelabi A. L., Ethical Challenges for Mediators around the Globe: An Australian Perspective, Washington University Journal of Law & Policy, Vol. 45, 2014, 169.

(ე) მედიაციის მონაწილეებს შორის სახელშეკრულებო შეთანხმება ადგენს სამედიაციო კომუნიკაციის კონფიდენციალურობის უზრუნველყოფის ფარგლებს.¹⁶

შესაბამისად, ეფექტური მედიაციის ფუნდამენტად განიხილება სამედიაციო კომუნიკაციის კონფიდენციალურობა, რომლის თანახმად, მედიატორმა უნდა დაიცვას კომუნიკაციები გამჟღავნებისგან. უპირველეს ყოვლისა, კონფიდენციალურობა ხელს უწყობს მხარეთა და მედიატორს შორის კომუნიკაციას. მისი დახმარებით მხარეები შეიძლება შეთანხმდნენ მაშინაც კი, როცა ეს ჩვეულებრივი მოლაპარაკების შედეგად შეუძლებელი იქნებოდა. ანალოგიურია ადვოკატის, ექიმის, მღვდლის მიერ კონფიდენციალურობის დაცვა, რადგან ამ შემთხვევაშიც მოქმედებს გამჟღავნებისა და ცნობების გადაცემისგან (ჩვენების მიცემისგან) დაცვის პრივილეგია.¹⁷

შესაბამისად, კონფიდენციალურობის პრინციპით უნდა იყოს დაცული ინფორმაცია, რომელიც:

1. მედიაციის დროს იყო გაზიარებული ან შექმნილი, მაგალითად, მედიაციის მიზნებისთვის მედიატორის ჩანაწერები, ასევე, მომზადებული დოკუმენტები და ვიზუალური მასალა;

2. მედიატორს გადაეცა ინდივიდუალური შეხვედრებისას, ერთ-ერთ მხარესთან ტელეფონით საუბრისას ან ელექტრონული ფოსტით;

3. მედიაციის პროცესის მონაწილეთა ქცევებზე დაკვირვებას ეხება;

4. სამედიაციო შეთანხმების მიუღწევლობის მიზეზებს ასახავს.¹⁸

მედიაციის უნიფიცირებული აქტის მნიშვნელოვანი მიმართულებაა, კონფიდენციალურობის დაცვა შეესაბამებოდეს მხარეთა გონივრულ მოლოდინებს. მედიაციის უნიფიცირებულმა აქტმა გააფართოვა კონფიდენციალურობის დაცვა. კონფიდენციალობით დაცულია კომუნიკაცია, რომელიც მოიცავს მოქმედებებით, ზეპირი ფორმით, წერილობით ან სხვა გზით ჩანერგულ განცხადებებს. შესაბამისად, მედიაციის უნიფიცირებულმა აქტმა შექმნა კონფიდენციალურობის ფართო პრივილეგია, რომელიც ვრცელდება მონაწილეებსა და მედიატორებზე.¹⁹

ევროპული დირექტივა 2008/52/EC ეფუძნება კონფიდენციალურობის ფართო კონცეფციას და კონფიდენციალურად მიიჩნევს ნებისმიერ ინფორმაციას, რომელიც მედიაციის პროცესის დროს იყო გამჟღავნებული.²⁰

მედიაციის დროს დავის გადაწყვეტის შესახებ დისკუსია მოლაპარაკებების ძირითადი ნაწილია, რომელიც მხარეებისგან მოითხოვს დავის გამომწვევი მიზეზების, დარეგულირების შესაძლო ვარიანტებისა და მოლოდინების ახსნას. ეს შეიძლება მოიაზრებდეს პირადი, სამსახურებრივი ან სხვა კონფიდენციალური ინფორმაციის გაცვლას, რათა მხარეებს შორის მოლაპარაკებები წარმატებული იყოს.²¹ შესაბამისად, არაა გამორიცხული, მედიაციის დროს წარმოდგენილი განცხადებები შეეხოს კერძო ხასიათის ან პერსონალურ მონაცემებს. ეს ბუნებრივია, თუ მედიაციის პროცესში მხარემ გააჟღერა პირადული ან მგრძობიარე საკითხები, პერსონალური მონაცემების დამუშავება კი მოითხოვს კანონით დადგენილი წესების მკაცრად დაცვას.²²

¹⁶ Relationship Between Mediation and Attorney Malpractice and Other Misconduct, 45 Cal. L. Revision Comm'n Reports 19, 2017, 53-54, <<http://clrc.ca.gov/pub/Printed-Reports/Pub240-K402.pdf>> [12.12.2022].

¹⁷ Deason E. E., The Quest for Uniformity in Mediation Confidentiality: Foolish Consistency or Crucial Predictability? Marquette Law Review, Vol. 85, 2001, 80.

¹⁸ Reichert K., Confidentiality in international Mediation, Dispute Resolution Journal, Vol. 59, No. 4, 2004, 62; Nadja M. A., International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, "Kluwer Law International", 2009, 248.

¹⁹ Johnson D. P. Jr., Confidentiality in Mediation: What Can Florida Glean from the Uniform Mediation Act? Florida State University Law Review, Vol. 30, No. 3, 2003, 492.

²⁰ ib. Article 7, directive 2008/52/EC of European Parliament and of the Council, 21 May 2008, <<https://www.legislation.gov.uk/eudr/2008/52/article/7>> [15.12.2022].

²¹ Sharp D., The Many Faces of Mediation Confidentiality, in: Handbook on Mediation, 2d. ed. 2010, 225; Callahan R., Mediation Confidentiality: For California Litigants, Why Should Mediation Confidentiality be a Function of the Court in Which the Litigation is Pending? Vol. 12, Iss. 1, 2013, 65.

²² ბიჭია მ., სამოქალაქო კოდექსის მე-18¹ მუხლის სტრუქტურული ანალიზი, ჟურნალი „მართლმსაჯულება და კანონი“, N1, 2020, 52; ბიჭია მ., პერსონალური მონაცემების კერძოსამართლებრივი დაცვის პრობლემა

ამიტომ მედიაცია კერძო პროცესია. ის შესაძლებელს ხდის, კერძო სფეროში პოტენციურად მგრძობიარე საკითხებზე უფრო თავისუფლად შედგეს მსჯელობა. თუმცა, ცხადია, ეს მოქმედებს მანამ, ვიდრე კონფიდენციალურობის დაცვის პირობა უზრუნველყოფს დისკუსიის კერძო ხასიათს.²³

მედიაციის კონფიდენციალურობა წარმოშობს მხარეთა შესაძლებლობებს, არ დაუშვას მედიაციის პროცესში კომუნიკაციისას მიღებული ინფორმაციის მტკიცებულებად გამოყენება სამართალწარმოებაში. ეს მნიშვნელოვანია როგორც სამართლებრივი, ისე პრაქტიკული თვალსაზრისით. მხარეთა გულწრფელობა შეიძლება იყოს გადამწყვეტი წარმატებული მედიაციისთვის. როგორც ნეიტრალური მესამე მხარე, მედიატორი იყენებს მხარესთან პირისპირ კომუნიკაციის ინსტრუმენტს, რაც ამარტივებს დავის მოწესრიგებას. ხშირად მედიატორი გამოკვეთს პრობლემას და მისი გამომწვევ მიზეზებს იმ იმედით, რომ გამოიყენოს ეს ინფორმაცია დავის მოგვარების წასახალისებლად. მედიატორი დისკუსიის დროს მოუწოდებს მხარეებს, განიხილონ ის ფაქტები, რომლებსაც, როგორც წესი, სხვა შემთხვევაში ისინი არ დაეთანხმებოდნენ. კონფიდენციალურობა უმთავრესია მედიაციის პროცესისთვის; მის გარეშე მხარეებს არ მოუწოდებდათ პროცესში მონაწილეობა და გარკვეული აღიარებების დაშვება, რაც დავის დარეგულირების გადამწყვეტი წინაპირობაა. ამ ფორმით, კონფიდენციალურობის წყალობით მხარეები ეფექტურად და წარმატებით მონაწილეობენ მედიაციის პროცესში.²⁴

მედიატორი შესავალი სიტყვის წარმოთქმის მომენტიდანვე განუმარტავს მხარეებს კონფიდენციალურობის მნიშვნელობას. მედიატორი აცნობს მხარეებს კონფიდენციალურობის დაცვის სამართლებრივ საფუძვლებს, უზრუნველყოფს მათ მიერ ამ ინფორმაციის გაგებას და უხსნის, რომ სწორედ მხარეებს შეუძლიათ საკუთარ საუკეთესო ინტერესებზე დაფუძნებული გადაწყვეტილების მიღება.²⁵ ამასთან, მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობა სულაც არ მთავრდება, როდესაც მხარეები და სხვა მონაწილეები ტოვებენ მედიაციის ოთახს. თუ კანონი მოითხოვს სასამართლოსგან მორიგების შეთანხმების დამტკიცებას, კონფიდენციალურობის დაცვის მიზნით მედიაცია სრულდება მხოლოდ სასამართლოს მიერ მისი დამტკიცებით. თუმცა სამედიაციო სხდომის დამთავრება არ ნიშნავს კონფიდენციალურობის დაცვის მოვალეობის დასრულებას.²⁶ უშუალოდ კანონის „მედიაციის შესახებ“ თანახმად, კონფიდენციალურობის დაცვა მედიაციის დასრულების შემდეგაც უნდა გაგრძელდეს, თუ მხარეებსა და მედიატორს შორის დადებული წერილობითი შეთანხმებით სხვა რამ არ იქნება გათვალისწინებული.²⁷

კონფიდენციალურობის მიზანია, შეამციროს მხარეების მხრიდან მედიატორისთვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის გაუმჟღავნებლობის საფრთხე, რადგან ისინი პირად სისუსტეებზე საუბრისგან თავს იკავებენ. არადა მხარეებმა სწორედ კონფიდენციალური ინფორმაცია უნდა გააჟღერონ გამოსავლის მოსაძიებლად; არ არსებობს გულახდილობისა და ინფორმირებულობის პრინციპის დაცვის სხვა გზა.²⁸

მედიაციის პროცესი კონფიდენციალურია, რაც იმას ნიშნავს, რომ განსაზღვრული ინფორმაცია უსაფრთხოდ უნდა იყოს შენახული და მის გამჟღავნებაზე კონტროლი დაწესდეს.

ინტერნეტსამყაროში, VIII საერთაშორისო სამეცნიერო პრაქტიკული კონფერენციის „ინტერნეტი და საზოგადოება“ მასალები, ქუთაისი, 2017, 35-40.

²³ *Bush Robert A. Baruch*, Study of ethical Dilemmas and Policy Implications, A, Journal of Dispute Resolution, Iss. 1, Vol. 1994, 14.

²⁴ *Johnson D. P. Jr.*, Confidentiality in Mediation: What Can Florida Glean from the Uniform Mediation Act? Florida State University Law Review, Vol. 30, No. 3, 2003, 489.

²⁵ *ob. Oberman S.*, Confidentiality in Mediation: An Application of the Right to Privacy, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 27, No. 3, 2012, 548.

²⁶ *Tetunic L. F.*, Act Deux: Confidentiality after the Florida Mediation Confidentiality and Privilege Act, Nova Law Review, Vol. 36, Iss. 1, 2011, 82.

²⁷ „მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-10 მუხლის მე-7 პუნქტი.

²⁸ *Rabe C. S., Wode M.*, Mediation, Grundlagen, Methoden, rechtlicher Rahmen, 2. Auflage, Berlin, 2020, 25.

ისაა ეთიკური ვალდებულება გადაცემული ინფორმაციის დაცვაზე.²⁹ ამ გაგებით, **კონფიდენციალურობა განიხილება ინფორმაციის გამჟღავნებაზე უარის თქმის პრივილეგიად**, რომელიც ნდობაზე დაფუძნებული ურთიერთობის საფუძველია.³⁰ შესაბამისად, მედიაციის მხარეებს აქვთ „პრივილეგია, უარი თქვან ჩვენების მიცემაზე და არ მიანოდონ სხვა პირებს ახსნა-განმარტებები შემდგომ პროცესში, რომელიც სამედიაციო შეტყობინებებს ეხება.“³¹

შტატები იყენებენ ამ პრივილეგიას, როგორც სასამართლო განხილვებში კონფიდენციალურობის დაცვის ყველაზე ეფექტურ საფუძველს. დაცვის ეს ფორმა მედიაციის უნიფიცირებულმა აქტმაც გაითვალისწინა. შესაბამისად, პრივილეგია არის მტკიცებულებითი კონსტრუქცია, რომელიც მის მფლობელს აძლევს შესაძლებლობას, უარი თქვას მიღებული ინფორმაციის მტკიცებულების სახით გამოყენებაზე, თუ მხოლოდ მფლობელი არ იტყვის უარს პრივილეგიაზე ან განცხადებები არ ეხება პრივილეგიიდან გამონაკლის შემთხვევებს.³² ესე იგი, მედიაციის უნიფიცირებულმა აქტმა შექმნა **კონფიდენციალურობის ფართო პრივილეგია, რომელიც ვრცელდება მონაწილეებსა და მედიატორებზე.**³³

ამრიგად, **პრივილეგია სამართალში არის უფლება, დაუშვებლად ჩაითვალოს გარკვეული ინფორმაციის გამოყენება მტკიცებულებად.**³⁴ პრივილეგირებულ შეტყობინებებზე განიხილება მედიაციის პროცესში პირთა მხრიდან გაკეთებული განცხადებები, რომლებიც დაცულია გამჟღავნებისგან მონაწილის სტატუსით მედიატორის ან პროცესის მხარეთა მონაწილეობისას.³⁵

ჩნდება კითხვა: რაა პრივილეგიის მიზანი?

მედიაციის პრივილეგიის ძირითადი მიზანია, **უზრუნველყოს მედიაციის მხარეთა დაცვა წარუმატებელი უარყოფითი რისკებისგან.** ამასთან, თუ კონფიდენციალურობის დაცვა ილუზორულია, მხარეები თავს შეიკავებენ მედიაციის პროცესში მონაწილეობისგან. პრივილეგიის კიდევ ერთი მთავარი მიზანია, **შეუქმნას საზოგადოებას შთაბეჭდილება იმაზე, რომ მედიატორი და მედიაციის პროცესი ნეიტრალური და მიუკერძოებელია.**³⁶ ამ თვალსაზრისით, მედიაციის **კონფიდენციალურობა ქმნის მხარეებისთვის გარემოს, იყვენ გახსნილი და გულღია ერთმანეთთან**, ვინაიდან მათ აქვთ შესაძლებლობა, მედიაციის გზით ერთმანეთს შეხვდნენ საზოგადოებრივი უხერხულობის შიშის ან მგრძობიარე ინფორმაციის გავრცელების საფრთხის გარეშე. მედიაციის უნიკალური თავისებურება არის მედიატორსა და თითოეულ მხარესთან ინდივიდუალური შეხვედრები (სესიები) ისე ჩატარდეს, რომ მეორე მხარე არ ესწრებოდეს ამ შეხვედრებს. როგორც წესი, ისინი წარმოებს იმიტომ, რომ მხარის მიერ მედიატორისთვის მიწოდებული ნებისმიერი ინფორმაცია არის კონფიდენციალური და მედიატორი არ გაუმჟღავნებს ამ შეტყობინებებს მეორე მხარეს ან სხვას ინფორმაციის მიმწოდებელი მხარის თანხმობის გარეშე.³⁷

²⁹ *Pattenden R.*, *The Law of Professional – Client confidentiality, Regulating the Disclosure of Confidential Personal Information*, Oxford, 2003,12.

³⁰ კალანდაძე დ., კონფიდენციალურობის პრინციპი მედიაციის პროცესში და ქართული საკანონმდებლო რეალობა, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდეული“, 2018-2019, სპეციალური გამოცემა, 2019, 36.

³¹ *Tetunic L. F.*, *Act Deux: Confidentiality after the Florida Mediation Confidentiality and Privilege Act*, *Nova Law Review*, Vol. 36, Iss. 1, 2011, 82.

³² *Deason E. E.*, *Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System*, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Col. 17, No.2, 2002, 259.

³³ *Johnson D. P. Jr.*, *Confidentiality in Mediation: What Can Florida Glean from the Uniform Mediation Act?* *Florida State University Law Review*, Vol. 30, No. 3, 2003, 492.

³⁴ *Scheutzw O. S., Gillis L. S.*, *Confidentiality and Privilege of Peer Review Information: More Imagined Than Real*, *Journal of Law and Health*, Vol. 7, 1993, 179.

³⁵ *Rosenberg J. P.*, *Keeping the Lid on Confidentiality: Mediation Privilege and Conflict of Laws*, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 10, Iss. 1, 1994, 159.

³⁶ *Kirtley A.*, *Mediation Privilege's Transition from Theory to Implementation: Designing a Mediation Privilege Standard to Protect Mediation Designing a Mediation Privilege Standard to Protect Mediation Participants, the Process and the Public Interest, The Participants, the Process and the Public Interest*, *The Journal of Dispute Resolution*, Vol. 1995, No. 1, 10.

³⁷ *Wolski B.*, *Confidentiality and Privilege in Mediation: Concepts in need of Better Regulation and Explanation*, *UNSW Law Journal*, Vol. 43(4), 2020, 1561.

მედიაცია მხარეებს სთავაზობს შესაძლებლობას, მოლაპარაკებები იყოს კონფიდენციალური. გამოცდილებაც ადასტურებს, რომ მედიაცია ეფექტიანია, ვინაიდან სამედიაციო პროცესი კონფიდენციალურია. თუმცა მედიაციის დროს წარმოებულ მოლაპარაკებებს არ აქვთ მავალ-დებულზელი ძალა, ვიდრე მას არ ექნება შეთანხმების ფორმა.³⁸

2.3. შიდა და გარე კონფიდენციალურობა მედიაციაში

სუბიექტური შემადგენლობის მიხედვით, განასხვავებენ შიდა და გარე კონფიდენციალურობას. გარე კონფიდენციალურობის დროს ცნობები უნდა იყოს დაცული მესამე პირებისგან. ამიტომ გარე კონფიდენციალურობისას გაჟღერებული ინფორმაციის დაცვის მოვალეობა ვრცელდება მედიატორის, რომელიმე მხარის, მხარის წარმომადგენლის, ექსპერტის, თარჯიმნის თუ მოწმის მიმართ. შესაბამისად, გარე კონფიდენციალურობა მედიაციის მონაწილეებს ავალდებულებს, არ გაამჟღავნონ ინფორმაცია და არ გადასცენ ის გარე პირებს.³⁹ ამ შემთხვევაში მხარეებს, მრჩეველებს, ექსპერტებს, თარჯიმნებს, მოწმეებს, მედიატორსა და სხვა დამხმარე პირებს ეკისრებათ მოვალეობა, არ გადასცენ ინფორმაცია იმ პირებს, რომლებიც ამ პროცესის მონაწილეებად არ ითვლებიან. გარე კონფიდენციალურობა მიმართულია იქითკენ, რომ საიდუმლო ინფორმაცია არ მიეწოდოს პროცესისგან გარეთ მყოფ პირებს, ე.წ. „გარე ურთიერთობის მონაწილეებს.“⁴⁰

ამავე დროს, მიზანშეწონილია, მედიაციის დროს კონფიდენციალური ინფორმაციის დაცვის ადრესატთა წრე გაფართოვდეს და გავრცელდეს ნებისმიერ პირზე, ვისაც შეიძლება თავისი უფლებამოსილების განხორციელებისას წვდომა ჰქონდეს მედიაციის ფარგლებში გაჟღერებულ ინფორმაციაზე. ასეთი პირი შეიძლება იყოს სტაჟიორი, პრაქტიკანტი,⁴¹ ასევე, ის, ვინც ეხმარება მედიატორს არაპროფესიულ საკითხებში (მაგალითად, მდივანი) და მიიღო სხვის შესახებ ინფორმაცია. ამიტომ კონფიდენციალობის დაცვის მოვალეობა უნდა გავრცელდეს ნებისმიერ პირზე,⁴² ვინც მედიაციის პროცესში იყო ჩართული.

რაც შეეხება შიდა კონფიდენციალურობას, ის გულისხმობს მედიატორის მოვალეობას, არ გაამხილოს ინდივიდუალური შეხვედრების დროს მხარისგან მიღებული ინფორმაცია.⁴³ ამიტომ შიდა კონფიდენციალურობის დაცვა ვრცელდება ინდივიდუალური შეხვედრების ფარგლებში გამჟღავნებულ ინფორმაციაზე⁴⁴ და შიდა კონფიდენციალურობის დაცვა მედიატორის მოვალეობაა.⁴⁵ ნდობის მაღალი ხარისხი მოქმედებს მედიატორისა და მხარის ინდივიდუალურ (განცალკევებულ) შეხვედრებზე, რომლებიც ყველაზე მეტად კონფიდენციალურ ხასიათს ატარებს, ვინაიდან მხარის მოთხოვნით მის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია შეიძლება მეორე მხარისთვისაც არ იყოს ცნობილი. ამდენად, ნდობის გაჩენა პირდაპირ უკავშირდება კონფიდენციალურობის დაცვას.⁴⁶

³⁸ Field R., Wood N., Marketing Mediation ethically: The case of Confidentiality, Field & Wood, 2005, 146.

³⁹ კალანდაძე დ., კონფიდენციალურობის პრინციპი მედიაციის პროცესში და ქართული საკანონმდებლო რეალობა, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდეული“, 2018-2019, სპეციალური გამოცემა, 2019, 36.

⁴⁰ Nadja M. A., International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, “Kluwer Law International”, 2009, 248.

⁴¹ ჟორჟოლიანი ლ., კონფიდენციალურობის პრინციპი კოლექტიური შრომითსამართლებრივი დავის მედიაციის მეშვეობით განხილვისა და გადაწყვეტის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდეული“, 2018-2019, თბ., 2019, 217.

⁴² კონფიდენციალობის დაცვის ფართო კონცეფციაზე იხ. Meiss Reinhard W. von, Die Persönliche Geheimnisse und deren Schutz im prozessualen Verfahren, Diessenhofen, 1975, 177-178.

⁴³ თვაური რ., კონფიდენციალურობის პრინციპის ბოჭვის სტანდარტი მედიაციის პროცესში „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდეული“, 2015, 27.

⁴⁴ Nadja M. A., International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, “Kluwer Law International”, 2009, 249.

⁴⁵ Govori Z., Confidentiality under the ICC Mediation Rules compared to the LCIA Mediation Rules, International Hellenic University, 2016, 7.

⁴⁶ ცერცვაძე გ. (რედ.), მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბ., 2013, 25.

აქვე გასათვალისწინებელია მედიატორის საქმიანობის სპეციფიკა, რადგან მედიატორი მუშაობს, ძირითადად, **(ა) ან ღია კომუნიკაციის ან (ბ) კონფიდენციალურობის დაცვით.** თუ კომუნიკაცია ეფუძნება ღიაობას, მაშინ შეხვედრებისას გაჟღერებულ ინფორმაციაზე არ ვრცელდება კონფიდენციალურობის დაცვის მოვალეობა მანამ, ვიდრე მხარე არ გამოავლენს მედიატორთან ნებას დასახელებული ფაქტობრივი გარემოებების გასაიდუმლოების შესახებ.⁴⁷ იგი იზიარებს პრინციპს, რომ მედიატორში ინფორმაციის თავისუფალი გაცვლა აუცილებელია ნდობისა და ურთიერთობის ჩამოსაყალიბებლად, ასევე, მხარეებს შორის სრული და გულწრფელი მოლაპარაკების ნახასაღისებლად.⁴⁸ თუმცა, როცა მედიატორის მოქმედებები ეფუძნება კონფიდენციალურობის დაცვის მიდგომას, მაშინ ნებისმიერი ინფორმაცია მიიჩნევა კონფიდენციალურად და მედიატორს მისი გამჟღავნების უფლება გაუჩნდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნულზე მხარეთა შეთანხმება იარსებებს.⁴⁹

3. მედიაციის კონფიდენციალურობის მნიშვნელობის განმსაზღვრელი ფაქტორები

კონფიდენციალურობა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია მედიაციისთვის მრავალი მიზეზის გამო, როგორცაა: გულწრფელობა, სამართლიანობა, ნეიტრალურობა, არაფორმალური და მშვიდი გარემო, მედიაციის პროცესის დაცვა.

3.1. გულწრფელობა

ეფექტური მედიაცია მოითხოვს გულწრფელობას. მედიატორი მხარეებს ეხმარება, გამოარკვიონ განსახილველი პრობლემები, გამონახონ შეთანხმებისთვის საჭირო შესაძლო პირობები, შეისწავლონ საკუთარი ინტერესები და გაითვალისწინონ ისინი, დაადგინონ წარმოშობილი დავის სიღრმეში არსებული მიზეზები. ხშირად ასეთი მოლაპარაკებები შეიძლება შეეხოს დელიკატურ საკითხებზე მხარეთა ღრმად შინაგან გრძნობებს. ეს მოლაპარაკებები მოითხოვს იმ ფაქტების აღიარებას, რომლებზეც მხარეები სხვა დროს დავობდნენ. კონფიდენციალურობა უზრუნველყოფს, ერთი მხრივ, მხარეთა ნებაყოფლობით მონაწილეობას პროცესში, მეორე მხრივ, ეფექტური და წარმატებული მოლაპარაკებების წარმოებას.⁵⁰

მედიაცია ეფუძნება პრინციპს, რომ მოლაპარაკებების ეფექტური ხელშეწყობა შეიძლება მხოლოდ პირადულ და კონფიდენციალურ სივრცეში.⁵¹ კონფიდენციალურობა გახდა მედიაციაში ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი თემა; მონაწილეებს ეუბნებიან, რომ ის, რასაც იტყვიან მედიაციის დროს, არ იქნება მედიაციის ზღურბლს მიღმა გაჟღერებული და ადამიანები ამიტომ მოელიან მედიაციის პროცესისგან კონფიდენციალურობას.⁵²

კონფიდენციალურობის დაცვის ეს მოლოდინი არა მხოლოდ განასხვავებს მედიაციას სამართლო პროცესებისგან, არამედ საფუძველს უქმნის მხარეებსა და მედიატორს შორის უფრო გულწრფელ ურთიერთობას. კონფიდენციალურობა მხარეებს აძლევს შესაძლებლობას, გულწრფელად განიხილონ ფაქტები, თავიანთი პოზიციები და დავების მოგვარების ვარიანტები.

⁴⁷ Govori Z., Confidentiality under the ICC Mediation Rules compared to the LCIA Mediation Rules, International Hellenic University, 2016, 7.

⁴⁸ Nadja M. A., International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, “Kluwer Law International”, 2009, 249.

⁴⁹ Govori Z., Confidentiality under the ICC Mediation Rules compared to the LCIA Mediation Rules, International Hellenic University, 2016, 7.

⁵⁰ Freedman Lawrence R., Prigoff Michael L., Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal of Dispute Resolution, Vol. 2, Issue 1, 1986, 37-38.

⁵¹ Boulle L., Nesic M., Mediation. Principles, Process, Practice. London et al.: Butterworths, 2001, 296-297; Stipanowich T., Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, 2004, 14.

⁵² Rausch M., The Uniform Mediation Act, Ohio State Journal Dispute Resolution, Vol. 18, No.2, 2003, 608.

ამასთან, კონფიდენციალურობა ხელს უწყობს ინფორმაციის გაცვლასა და მხარეების აქტიურ მონაწილეობას მედიაციის პროცესში.⁵³

აქედან გამომდინარე, **კონფიდენციალურობის პრინციპი იწვევს მედიაციის პროცესისადმი მხარეთა ნდობას. სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია მედიაციის წარმატებისთვის კონფიდენციალურობის დაცვის მოლოდინი.** ის ახალისებს მედიაციის მონაწილეების ღია და გულწრფელ დიალოგს,⁵⁴ ვინაიდან მხარეებმა იციან, რომ მათი კომუნიკაცია და გამხელელი ინფორმაცია კონფიდენციალური დარჩება.⁵⁵ ამდენად, ეს მხარეთა შეთანხმების მიღწევისთვის უმნიშვნელოვანესი წინაპირობაა.

3.2. სამართლიანობის დაცვა

მხარეთა მიმართ სამართლიანობის დაცვა საჭიროებს კონფიდენციალურობას. მაგალითად, სასამართლო პროცესებში არსებულ გარანტიებს აფასებს ადვოკატი, გამოიყენება მტკიცებულებები და პროცედურული წესები, ისინი კი ნაკლებადაა მნიშვნელოვანი მედიაციისთვის. მართლმსაჯულების განხორციელების ტრადიციული სისტემისგან განსხვავებით, მედიაციის დროს მხარეები ანარმობენ მოლაპარაკებებს იმ მოლოდინის გარეშე, რომ ისინი მოგვიანებით იქნებიან შებოჭილი. ამ დროს გენერირებული ინფორმაციის შემდეგი გამოყენება შეიძლება საზიანო იყოს, განსაკუთრებით მაშინ, თუ ერთ მხარეს უფრო მეტი გამოცდილება აქვს, ვიდრე მეორეს. ამდენად, თუ სამედიაციო მოლაპარაკებების გამოყენება არ ჩაითვლება დაუშვებლად სასამართლო პროცესებში, მაშინ მედიაცია შეიძლება მხარემ გამოიყენოს, როგორც არაბრალეული მხარის სანინაამდეგოდ ინფორმაციის მიღების საშუალება.⁵⁶ სამართლიანობის უზრუნველსაყოფად მხარეებმა წინასწარ უნდა იცოდნენ, რა იქნება ღია და რა დარჩება კონფიდენციალური.⁵⁷

მოცემულ შემთხვევაში მთავარია, სამართლიანობის მატერიალური მნიშვნელობა იყოს გათვალისწინებული. სუბსტანციური (შინაარსობრივი) სამართლიანობა გულისხმობს ისეთი სამედიაციო მორიგების მიღწევას, რომელიც შეესაბამება სამართლიანი ბალანსის, კანონიერების მინიმალურ სტანდარტებს, გონივრული თვალსაზრისით თანაზომიერად პასუხობს მხარეთა ინტერესებსა და მოლოდინებს უშუალოდ მედიაციის შედეგის მიმართ. სამართლიანობის, კანონიერებისა და თანაზომიერების ღირებულებებს შორის უნდა იყოს თანაზომიერი ბალანსი უზრუნველყოფილი.⁵⁸

ამდენად, **გარდა მხარეთა გულწრფელობისა, სწორედ მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობა ხდის მიღწეულ შეთანხმებას სამართლიანს.** თუ მხარეს ეცოდინება, რომ მედიაციის დროს გაჟღერებული ინფორმაცია არ იქნება დაცული და, შესაბამისად, არ იქნება კონფიდენციალური, დიდია ალბათობა, მან არ გაამჟღავნოს ინფორმაცია, რომელიც აუცილებელია სამართლიანი შეთანხმებისთვის.⁵⁹

⁵³ *Stipanowich T.*, Why Businesses Need Mediation, Legal Studies Research Paper Series, 2004, 14.

⁵⁴ *Rausch M.*, The Uniform Mediation Act, Ohio State Journal Dispute Resolution, Vol. 18, No.2, 2003, 603.

⁵⁵ იხ. *ყანდაშვილი ი.*, მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 2020, 96.

⁵⁶ *Freedman L. R., Prigoff M. L.*, Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal of Dispute Resolution, Vol. 2, Issue 1, 1986, 38.

⁵⁷ *Johnson D. P. Jr.*, Confidentiality in Mediation: What Can Florida Glean from the Uniform Mediation Act? Florida State University Law Review, Vol. 30, No. 3, 2003, 490.

⁵⁸ *Waldman E.* (editor), Mediation Ethics, Cases and Commentaries, Unites States of America, 2011, 2-3.

⁵⁹ *მაისურაძე თ.*, თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება მედიაციის ეთიკური ურღვევების უზრუნველყოფის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდელის“, სპეციალური გამოცემა, 2018-2019, 174.

3.3. მედიატორის ნეიტრალურობა

მედიატორმა უნდა დაიცვას ნეიტრალურობა ფაქტებსა და მათ შეფასებასთან დაკავშირებით. თუ იარსებებს საფრთხე, რომ მედიატორი გამოიყენებს ერთ-ერთი მხარის წინააღმდეგ მიღებულ ინფორმაციას სასამართლო პროცესში, ეს შეზღუდავს დავის მხარეთა თავისუფლებას, იყენენ გულწრფელი მედიაციის დროს. მედიატორმა რომ მისცეს ჩვენება სასამართლოში, რაც არ უნდა სიფრთხილით იყოს ის წარმოდგენილი, უპირობოდ იქნება რომელიმე მხარის სასარგებლოდ გამოყენებული და ეს დაუკარგავს მედიატორის, როგორც მიუკერძოებელი პირის, საქმიანობას ეფექტიანობას.⁶⁰

პიპოთეტური შემთხვევა: მხარემ არ იცის, რომელი საკითხები იქნება მედიაციის პროცესში განსახილველი. მან მიმართა მედიატორს ამ ინფორმაციის მინოდებისა და განმარტების თხოვნით. აქვს მედიატორს ინფორმირების მოვალეობა?

საქმე ისაა, რომ მედიატორმა მხარეთათვის გასაგებად უნდა წარმოადგინოს განსახილველ საკითხთან ნუსხა. თუმცა შეიძლება მხარეთა შორის ერთობლივმა შეხვედრამ ისე ჩაიაროს, რომ დღის წესრიგი ვერ განისაზღვროს მხარეთა შორის ურთიერთობის უფრო მეტად დაძაბვის გამო. ამ შემთხვევაში მედიატორი დიდი სიფრთხილით უნდა მოეკიდოს კონკრეტულად ერთი მხარისთვის ინფორმაციის მინოდებას, რათა საკუთარი დამოკიდებულება არ გამოხატოს და მაქსიმალური ნეიტრალიტეტი დაიცვას. მოცემულ შემთხვევაში მიზანშეწონილი იქნება, მედიატორმა აღნიშნოს, რომ განსახილველ საკითხებს უშუალოდ მხარეები ადგენენ და ვინაიდან ვერ შედგა დღის წესრიგი, მან დააზუსტოს, რომელი საკითხ(ებ)ი მიაჩნია მნიშვნელოვნად მსჯელობისთვის, რათა შემდეგ ეს შეაჯეროს მეორე მხარესთან. აქვე მედიატორს აქვს უფლება, მიუკერძოებლობის დაცვის მიზნით, მიუთითოს მხარეს, რომ დამატებითი რჩევების მიღების მიზნით მას შეუძლია გამოიყენოს იურისტის კონსულტაცია.

კონფიდენციალურობა მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მედიატორის ნეიტრალიტეტზე. იდეალურ სიტუაციაში მედიატორი უნდა ცდილობდეს ისეთი ატმოსფეროს შექმნას, რომელიც ხელს შეუწყობს მედიაციის პროცესის მონაწილეებს, ინფორმაცია შეუფერხებლად გადასცენ მედიატორს. მედიაციის მონაწილე შეიძლება არ მიენდოს მედიაციას, თუ ეცოდინება, რომ მედიატორი შეიძლება იყოს მონაწილედ მედიატორსა და მხარეებს შორის. ეს მედიატორსაც უშლის ხელს, ჩამოაყალიბოს ურთიერთგაგებაზე ორიენტირებული გარემო, რომელიც გადამწყვეტ როლს თამაშობს წარმატებული მედიაციისთვის.⁶¹

როგორც ჩანს, **მედიატორისთვის კონფიდენციალურობის დაცვის პრივილეგიის მინიჭება უზრუნველყოფს მედიატორის ნეიტრალიტეტის შენარჩუნებას.** თუ მედიატორი მიუკერძოებლად არ მიიჩნევა, არის იმის საფრთხე, რომ მხარეებმა უარი თქვან მედიაციის პროცესში მონაწილეობასა და ინფორმაციის გაცვლაზე. თუ მედიატორმა ვერ შექმნა ასეთი გარემო, მაშინ ეს მისი საქმიანობის ეფექტიანობას ამცირებს.⁶²

ამდენად, კონფიდენციალურობას აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა მედიაციის კიდევ ერთი ქვაკუთხედისთვის - მედიატორის ნეიტრალიტეტისთვის. სწორედ ეს ნეიტრალიტეტი, მედიატორის უნარების რწმენასთან ერთად, აძლევს მხარეებს საფუძველს, სრულად მიენდონ პროცესს, რათა ის ეფექტიანად გამოიყენონ. კონფიდენციალურობის დაცვა ხელს უწყობს მედიატორის ნეიტრალიტეტს. ამასთან, **კონფიდენციალურობა ემსახურება ინსტიტუციონალურ მიზანს,**

⁶⁰ *Freedman L. R., Prigoff M. L., Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal of Dispute Resolution, Vol. 2, Iss. 1, 1986, 38.*

⁶¹ *Johnson D. P. Jr., Confidentiality in Mediation: What Can Florida Glean from the Uniform Mediation Act? Florida State University Law Review, Vol. 30, No. 3, 2003, 490.*

⁶² *Rosenberg P. J., Keeping the Lid on Confidentiality: Mediation Privilege and Conflict of Laws, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 10, Iss. 1, 1994, 160.*

უზრუნველყოფს რა სასამართლო გადაწყვეტილების ნეიტრალურობას სასამართლოში, რომელმაც შეიძლება განიხილოს მედიაციის დროს წარმოშობილი დავა.⁶³

3.4. მედიაციის არჩევის სტიმული

კონფიდენციალურობა არის სტიმული, ბევრმა დავის გადასაწყვეტად აირჩიოს მედიაცია. მედიატორი ქმნის დავის მოწესრიგებისთვის მშვიდ და არაფორმალურ გარემოს, რაც არის მხარეთათვის ძირითადი მოტივაცია, აირჩიონ სწორედ მედიაცია, მიუხედავად იმისა, დავა ეხება კომერციულ საიდუმლოებას თუ არასასურველ პირადულ საკითხებს.⁶⁴

არაფორმალური გარემო ხელს უწყობს მედიაციის პროცესში მხარეთა აქტიურ მონაწილეობას. თუ სასამართლო სხდომების დროს მანტიაში წარმოდგენილი მოსამართლის წინაშე მხარეებს გარკვეულწილად რიდი აქვთ, მედიაციის დროს პროცესი ისე წარიმართება, რომ მხარეები მაქსიმალურად ჩაერთონ პროცესში, თვითონ განსაზღვრონ მოლაპარაკებისთვის აუცილებელი საკითხები და შეიტანონ მიმდინარე პროცესში ცვლილებები. ეს განპირობებულია მედიაციის მხარეთათვის მეგობრული გარემოს შექმნით, რაც არაფორმალური ხასიათის გამო მხარეებს აძლევს მათი ინტერესების დაცვისა და რეალიზაციის ეფექტურ საშუალებას.⁶⁵

3.5. მედიატორისა და მედიაციის პროგრამის დაცვა

მედიატორი და მედიაციის პროგრამა საჭიროებს დაცვას სხვადასხვა მავნე ფაქტორისგან, მათ შორის შევიწროებისგან. ახალ საზოგადოებრივ პროგრამებს აქვთ შეზღუდული რესურსი საქმის სრულად ხელმისაწვდომობისთვის. სასამართლოში ხშირმა გამოძახებამ შეიძლება განაპირობოს პერსონალის დროის დაკავება და ხელი შეუშალოს მოხალისეებს, მიიღონ მედიატორებად მონაწილეობა პროცესებში. ამასთან, პროგრამების სათანადო შეფასება საჭიროებს ადეკვატური და ზუსტი ჩანაწერების გაკეთებას. ბევრი პროგრამა არ ითვალისწინებს, იქნება თუ არა ჩანაწერები შენახული საკანონმდებლო დაცვის არარსებობისას, რამდენად გავრცელდება კონფიდენციალურობის დაცვის მოვალეობა ამ ჩანაწერებზე. ამიტომ მედიაციის პროგრამის განმხორციელებლები, როგორც წესი, ანადგურებენ მედიაციის საქმეებზე არსებულ ჩანაწერებს კონფიდენციალურობის დაცვის მიზნით.⁶⁶

კონფიდენციალურობის მნიშვნელობა მედიაციაში აქსიომურია. უფრო ზუსტად რომ აღინიშნოს, კონფიდენციალურობის აღიარებას აქვს ცენტრალური მნიშვნელობა. კონფიდენციალურობის სარგებელი გამომდინარეობს მედიაციის პროცესის თითოეული მხარის მოლოდინიდან, არც მედიატორმა და არც მეორე მხარემ შეძლოს მოგვიანებით გაამჟღავნოს ის, რაც მოხდა. რამდენადაც მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობა არაა აბსოლუტური, ამ მოლოდინის ძალა დამოკიდებულია თუნდაც მიახლოებით წინასწარმეტყველების შესაძლებლობაზე, განსაზღვრო ინფორმაციის გამჟღავნების საზღვრები მომავალ დავაში. თუმცა ყველაფრის წინასწარ განჭვრეტა რთულია, რამდენადაც არსებობს ბევრი არაკონტროლირებადი ფაქტორი, რომელსაც სასამართლო იყენებს ინფორმაციის გამჟღავნებისთვის.⁶⁷

⁶³ Deason E. E., Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Col. 17, No.2, 2002, 246-247.

⁶⁴ Freedman L. R., Prigoff M. L., Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal of Dispute Resolution, Vol. 2, Iss. 1, 1986, 38.

⁶⁵ იხ. ყანდაშვილი ი., მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 2020, 135-136.

⁶⁶ Freedman L. R., Prigoff M. L., Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal of Dispute Resolution, Vol. 2, Iss. 1, 1986, 38.

⁶⁷ Deason E. E., Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Col. 17, No.2, 2002, 240.

ამდენად, კონფიდენციალურობას მედიაციაში აქვს სხვადასხვა დადებითი ეფექტის (გულწრფელობა, მედიატორის ნეიტრალურობა, სამართლიანობა, მედიატორის პროგრამის დაცვა და სხვ.) წარმოშობის სტიმულირების ფუნქცია. ფაქტობრივად, მედიაციის კონფიდენციალურობა ამ ფაქტორებს შორის ლოგიკურ კავშირს უზრუნველყოფს.

4. მედიატორი ეთიკური დილემების წინაშე

მედიატორთათვის დადგენილია პროფესიული ეთიკის კოდექსი⁶⁸, რომელიც აწესრიგებს მედიატორის დამოუკიდებლობისა და მიუკერძოებლობის, თვითგამორკვევაში ხელშეწყობის, კონფიდენციალობის დაცვისა და სხვა საკითხებს. მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის დაცვის დროს შეიძლება ის შეეჯახოს სხვა ღირებულებას, რაც წარმოშობს მათ შორის ღირებულებით კონფლიქტს.

საერთოდ, ეთიკური დილემა არსებობს იმ შემთხვევაში, როცა მედიატორი იზღუდება სხვა პროფესიის პროფესიული ეთიკის ნორმებით. ეს შეიძლება უკავშირდებოდეს მედიატორის პროფესიული ეთიკისა და იურისტის, ფსიქოლოგის და სხვა პროფესიული ეთიკის სტანდარტების ურთიერთგადაკვეთას.⁶⁹

თუ განზოგადებულად შევხედავთ, მაშინ მედიატორის მოვალეობები შეიძლება შეეჯახოს საზოგადოებრივ ინტერესებს. ეს კიდევ უფრო ცხადია, თუ გავითვალისწინებთ, რომ მედიატორის პროფესიის განხორციელება ფასდება საზოგადოების მხრიდან, ამიტომ საყურადღებოა მის მიმართ საჯარო ინტერესის არსებობა. მოცემულ შემთხვევაში გამოყოფენ, ერთი მხრივ, **მედიატორის პროფესიულ მოვალეობას**, მეორე მხრივ, **საზოგადოების წინაშე მედიატორის მოვალეობას**, რომელიც გაცილებით დიდ ტვირთს აკისრებს მედიატორს, ვიდრე პროფესიული მოვალეობა. პროფესიული მოვალეობა ეფუძნება საზოგადოებისგან მოსალოდნელ რეაქციას მედიაციის შედეგზე (საზოგადოების მიერ უსამართლობის აღქმას) და მედიატორისგან მოითხოვს პროცესში ჩარევასა და უკიდურეს შემთხვევაში განხილვის შეწყვეტას, თუ შედეგმა შეიძლება საზოგადოების ნდობას საფრთხე შეუქმნას. მისგან განსხვავებით, საზოგადოებასთან მედიატორის მოვალეობის კავშირი არაა დამოკიდებული საზოგადოების მოსალოდნელ რეაქციაზე, მოითხოვს მედიატორისგან ჩარევასა და იმ შედეგის აღკვეთას, რომელიც საზოგადოებრივ ინტერესებს ხელყოფს, მაშინაც კი, თუ საზოგადოებამ შეიძლება არ დაკარგოს ნდობა მედიაციის მიმართ. საქმე ისაა, რომ საზოგადოების წინაშე მოვალეობის ფარგლებში მედიატორმა არ უნდა დაუშვას ისეთი სამედიაციო შეთანხმება, რომელიც არაკანონიერ ან ამორალურ საფუძველს ეფუძნება, თუნდაც არ იყოს რეალური საფრთხე, რომ საზოგადოება დაკარგავს ნდობას მედიაციის მიმართ. ეს იმით იყო ნაკარნახევი, რომ, კონფიდენციალურობის გათვალისწინებით, უშუალოდ მედიაციის შედეგები არასოდეს არ იქნება ცნობილი საზოგადოებისთვის, ან ვინაიდან მორალისა და კანონის დარღვევა შედეგობრივად არაა ძალიან სერიოზული. საზოგადოების წინაშე მედიატორის მოვალეობა გამომდინარეობს არა მიღწეულ უკანონო შედეგზე საზოგადოების მოსალოდნელი რეაქციიდან, არამედ საზოგადოების ინტერესების დაცვის აუცილებლობიდან.⁷⁰ ეს ბუნებრივია, ვინაიდან სამედიაციო შეთანხმების მიღწევა, რომელიც ეფუძნება კონფიდენციალურობის დაცვასა და დახურულ კარს მიღმა გადაწყვეტილებას, პირდაპირპროპორციულად ზრდის საჯარო ინტერესის შელახვის რისკს. საქმე ისაა, რომ კონფიდენციალურობის დასაცავად შეიძლება გაიზარდოს საჯარო ინტერესის ხელყოფის საფრთხე, მაგრამ, ამ რისკთან ერთად,

⁶⁸ სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ მედიატორთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, 24/04/2021.

⁶⁹ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, N1, 2016, 27.

⁷⁰ Shapira O., Conceptions and Perceptions of Fairness in Mediation, South Texas Law Review, Vol. 54, 2012, 340.

მედიატორს ეკისრება გაზრდილი მოვალეობა, რომ საჯარო ინტერესის დაცვის ხარჯზე არ დაუშვას მხარეებს შორის უკანონო შეთანხმება.⁷¹

ფასილიტაციის დროს მედიატორი უფრო მზადაა, დაეხმაროს მხარეებს მათთვის მიმზიდველი გადაწყვეტილების იდენტიფიცირებაში, თუმცა აღნიშნულმა შეიძლება სამართლიანობის დაცვის სერიოზული ეჭვი წარმოშვას. ფასილიტაციის დროს მედიატორის წინაშე დგას ორი პრობლემა: (1) მხარეთა შორის ინფორმაციისა და ძალთა დაუბალანსებლობამ შეიძლება გამოიწვიოს უსამართლო შეთანხმება, ან (2) მედიაციის დროს ნამდვილი ან სრული ნეიტრალიტეტი პრაქტიკულად ვერ მიიღწევა. ამის საპირისპიროდ, შეფასებითი მედიაციის ფარგლებში მედიატორი ებრძვის კითხვებს მათი უფლებამოსილების წყაროების შესახებ, რათა განუსაზღვროს საკუთარი ღირებულებები მონაწილეებს, განსაკუთრებით იმიტომ, რომ მხარეები, როგორც წესი, შეფასებით მედიაციაზე არ აძლევენ ინფორმირებულ თანხმობას.⁷²

ჰიპოთეტური შემთხვევა: საოჯახო მედიაციის დროს ქმარი ემუქრებოდა ცოლს, ცოლი კი იყო შეშინებული, მაგრამ ქმრის მუქარის სერიოზულობას უარყოფდა და სურდა შეხვედრის გარძელება. ვთქვათ, მედიატორი კომპეტენტურია განსაზღვროს, რომ მუქარა რეალისტურია, ძალადობა წარსულში მოხდა და ახლა ზემოქმედებს ცოლზე. ამ შემთხვევაში არსებობს არა კომპეტენტურობის, არამედ თანხმობის არარსებობის დილემა: მედიატორს ევალება მედიაციის შეწყვეტა ერთი მხარის მიერ გამოვლენილი იძულების გამო? თუ ის შეწყვეტს პროცესს, ამით თავს აარიდებს მედიაციის პროცესის გადაქცევას იძულების ინსტრუმენტად, თუმცა ცოლს წაართმევს უფლებას, თვითონ გადაწყვიტოს, გააგრძელოს თუ არა მედიაცია. ფაქტობრივად მედიატორმა როგორი რეაგირებაც არ უნდა მოახდინოს, ცოლი კარგავს არჩევანის თავისუფლებას არა ქმრის, არამედ მედიატორის მხრიდან. არის ამის თავიდან აცილების საშუალება? **პასუხი:** მედიატორმა უნდა აწონ-დაწონოს ღირებულებები, რათა ერთი მხარე „დაიცვას“ მეორის იძულებისგან. თუნდაც ეს მხარე მიუთითებდეს, რომ არ საჭიროებს დაცვას, ამ პროცესში შემოდის პატერნალიზმის ელემენტი, რაც ეწინააღმდეგება თავისუფალი არჩევანის პრინციპს. თავისუფალ არჩევანს კი ეფუძნება თანხმობის გაცემის ღირებულება.⁷³

ჰიპოთეტური სიტუაცია: მედიაციის პროცესში მედიატორმა შეამჩნია, რომ მხარეებს შორის დისბალანსია, კერძოდ, ერთი მხარე ინტელექტუალური და ინფორმაციული თვალსაზრისით ძლიერია მეორე მხარესთან შედარებით. გამოიკვეთა, რომ ინფორმაციის ნაკლებობა იწვევს მხარეთა შორის დისბალანსს. ამ შემთხვევაში მედიატორს აქვს მხარისთვის რჩევის მიცემის უფლება?

პასუხი შემდეგია: მოცემულ შემთხვევაში მედიატორმა შეიძლება გამოიყენოს მედიატორთა პროფესიული ეთიკის კოდექსით მინიჭებული უფლებამოსილება, საჭიროების მიხედვით წახალისოს პროცესის მხარე დამატებითი რჩევის მისაღებად. მხარემ შეიძლება ეს რჩევა მიიღოს სხვა დამოუკიდებელი პროფესიონალისგან.⁷⁴ ამ შემთხვევაში მედიატორმა ისე ფრთხილად უნდა იმოქმედოს, რომ არ დაარღვიოს მედიაციის პროცესში შექმნილი ნეიტრალური გარემო და არ გამოხატოს რომელიმე მხარის მიმართ თანაგრძნობა. ამასთან, ინდივიდუალური გარემოებების მიხედვით, მედიატორმა თავად უნდა გადაწყვიტოს, რამდენად საჭიროებს მხარე დამატებითი რჩევის მიღებაზე მითითებას. ეს უკვე კონკრეტულ შემთხვევაზეა დამოკიდებული და შეფასების საგანს წარმოადგენს.

ჰიპოთეტური სიტუაცია: მედიაციის პროცესში გამოიკვეთა დისბალანსი. მედიატორმა მიზანშეწონილად ჩათვალა, რომ მიეთითებინა მხარისთვის დამატებითი რჩევის მიღებაზე. მხარემ

⁷¹ ჩიტაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვევობის საფუძველი, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადური“, 2016, 22.

⁷² Burns R. P., Some Ethical Issues Surrounding Mediation, Fordham Law Review, Vol. 70, Issue 3, 2001, 702.

⁷³ Bush Robert A. Baruch, Study of ethical Dilemmas and Policy Implications, A, Journal of Dispute Resolution, Iss. 1, Vol. 1994, 17-18.

⁷⁴ სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ მედიატორთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, მე-5 მუხლის მე-4 ნაწილი.

არ გამოიყენა რჩევის მიღების უფლება, ან გამოიყენა იურისტის რჩევა, მაგრამ ჩანს, რომ იურისტმა არასათანადო კონსულტაცია მისცა და არაკეთილსინდისიერად იმოქმედა. ამის შედეგად შეიძლება დაზიანდეს როგორც მხარეთა, ისე პროცესის ეთიკური მთლიანობის ინტერესები. რა შეიძლება იყოს ამ შემთხვევაში გამოსავალი? მედიატორმა რა გზას უნდა მიმართოს?

პასუხი ასეთია: იურიდიულ ლიტერატურაში სამართლიანად აღინიშნა, რომ თუ დისბალანსი დადგინდა, რის შედეგადაც შეიძლება მხარეთა და პროცესის მთლიანობის ინტერესები შეილახოს, ამან შეიძლება საფრთხე შეუქმნას მხარეთა შორის ძალაუფლების თანაზომიერად გადანაწილებას. ეს ქმნის გონივრულ ვარაუდს, რომ მედიაციით ვერ იქნება მხარეთა თვითგამორკვევის პრინციპის რეალიზაციის თანაბარი შესაძლებლობები დაცული, რაც პროცესის გაგრძელებით ვერ მიიღწევა. ამიტომ ამ შემთხვევაში მიზანშეწონილია, მედიატორმა შეწყვიტოს მედიაციის პროცესი.⁷⁵

მედიაციის დროს ხშირად მედიატორმა უნდა მიიღოს კონკრეტული პროცედურული გადაწყვეტილებები, ვინაიდან ეს ახდენს მხარეთა უფლებრივ ბალანსზე, დავის ბედსა და საქმის შინაარსზე გავლენას.⁷⁶ მედიატორმა უნდა გაითვალისწინოს, რომ პროცესი არ უნდა დაზიანდეს.

მართალია, **კონფიდენციალურობის დაცვა ხელს უწყობს დავის გადაწყვეტის შესახებ გულწრფელ მოლაპარაკებებს**, მაგრამ ისინი, ამავე დროს, მნიშვნელოვანწილად გამორიცხავს იმ მედიატორთა მონიტორინგს, რომლებმაც შეიძლება არამართლზომიერად აიძულონ მხარეები, ხელი მოაწერონ შეთანხმებას. სასამართლოც უარყოფითად არ უნდა განეწყოს, თუ მედიაციის მონაწილე მხარეთა შორის დავა ვერ გადაწყდა. ამასთან, ცნობილია, რომ ზოგიერთი მხარე შეიძლება მედიაციაში მონაწილეობდეს შეთანხმების მიღწევის განზრახვის გარეშე და უფრო ამოდრავებდეს ფარული მოტივები, როგორცაა სხვა მხარის შესახებ მაკომპრომიტირებელი ინფორმაციის შეგროვება.⁷⁷

გავიხსენოთ საქმე „ვიტაკის ვალჩინი ვალჩინის წინააღმდეგ“, რომელშიც პროცესი ეხებოდა კალიფორნიის ვიტაკისა და დევიდ ლ. ვალჩინის განქორწინებას. ქორწინების შეწყვეტის შესახებ საბოლოო გადაწყვეტილება მოიცავდა მხარეთა მიერ მედიაციისას შემდგარ მორიგების შეთანხმებას. ეს შეთანხმება ეხებოდა ალიმენტებს, საბანკო ანგარიშებს, ასევე, ქმრის სამხედრო პენსიას. ამასთან, შეთანხმება მოიცავდა იმ ემბრიონების უტილიზაციას (გამოყენებას), რომლებიც წყვილმა გაყინა განქორწინებამდე *in vitro* (ხელოვნური) განაყოფიერების მცდელობებისას. შეთანხმების მიხედვით, ცოლმა გამოთქვა სურვილი, ჰქონოდა გაყინული ემბრიონები, თუმცა უყოყმანოდ დათანხმდა, ისინი მიეწოდებინა ქმრისთვის გამოსაყენებლად. ამასთან, განისაზღვრა, რომ შეთანხმება არ შეიძლებოდა შეცვლილიყო, გარდა მხარეთა წერილობითი შეთანხმებისა. ყოფილმა მეუღლემ გაასაჩივრა საბოლოო გადაწყვეტილება, რადგან ამტკიცებდა, რომ მედიატორმა გადაცდომა ჩაიდინა და მან შეთანხმებას ხელი მოაწერა მედიატორის მიერ გამოვლენილი იძულების შედეგად. სააპელაციო სასამართლომ საქმე კვლავ გადასცა პირველი ინსტანციის სასამართლოს დასახელებული გარემოებების გასარკვევად. განმხილველმა სასამართლომ ვერ დაადგინა მედიატორის გადაცდომა და იძულება, რის გამოც ძალაში დატოვა მორიგების შეთანხმება.⁷⁸ ვალჩინის საქმეზე მოსარჩელე აღნიშნავდა, რომ სამედიაციო შეთანხმებას მან ხელი მოაწერა ზენოლისა და იძულების შედეგად, რის გამოც სურდა ამ შეთანხმების გაუქმება. მოცემულ შემთხვევაში სასამართლომ განმარტა, რომ დაუშვებელია არაკეთილსინდისიერი მოქმედება, მედიატორის მხრიდან არასათანადო ტაქტიკის გამოყენება მორიგების შეთანხმების აღსას-

⁷⁵ Waldman E. (editor), *Mediation Ethics, Cases and Commentaries*, Unites States of America, 2011, 87.

⁷⁶ კაკოიშვილი დ., მედიატორის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში, თბ., 2020, 6.

⁷⁷ Hedeem T., *Coercion and Self-determination in Court-Connected Mediation: All Mediations are voluntary, but some are more voluntary than others*, *The Justice System Journal*, Vol. 26, N3, 2005, 284.

⁷⁸ *Vitakis-Valchine v. Valchine*, 793 So. 2d 1094 (Fla. 4th DCA 2001); *Vitakis-Valchine v. Valchine*, 923 So.2d 511 (Fla. 4th DCA 2006).

რულებლად; მედიატორის მხრიდან წესების დარღვევა და გადაცდომა ჩაითვალა სამედიაციო შეთანხმების გაუქმების საფუძველად.⁷⁹

კონფიდენციალურობის შეზღუდვა დაიშვება იმ საფრთხის პრევენციისთვის, როცა **მხარეებს სურთ პროცესის ბოროტად გამოყენება**. მხარემ შეიძლება დაისახოს მიზნად სასამართლო პროცესის გაჭიანურება. ამასთან, ვინაიდან მედიაციის პროცესი კონფიდენციალურია, მხარემ შეიძლება არასწორი ფაქტები წარადგინოს. **არასწორი ფაქტები აზარალებს მეორე მხარეს, მხარის არაკეთილსინდისიერების დამტკიცება** კი რთულია. შესაბამისად, თუ ერთხელ დაზარალდა მხარე ამ პროცესით, დიდი ალბათობით ხელმეორედ არ აირჩევს დავის გადასაწყვეტად მედიაციას.⁸⁰ ეს, ერთი მხრივ, აბრკოლებს მედიაციის განვითარებას, მეორე მხრივ, აზიანებს მხარეებსა და მესამე პირებს, რომლებზეც გავლენას ახდენს მედიაციის შედეგები.⁸¹

ანალოგიურ საკითხს ეხებოდა სხვა საქმეც „კლარკი ფლორიდის შტატის ბრედფორდის ოლქის სკოლის საბჭოს წინააღმდეგ.“⁸² მოცემულ შემთხვევაში მოსარჩელემ მოითხოვა მედიაციის შეთანხმების გაუქმება და ამტკიცებდა, რომ მან ხელი მოაწერა სამედიაციო შეთანხმებას მასზე განხორციელებული ზენოლის, მუქარისა და იძულების შედეგად. მედიატორმა განაცხადა, რომ ის არასოდეს მისცემდა მხარეს იურიდიულ რჩევებს მედიაციის დროს და თუ მხარე გამოავლენდა იძულების ნიშნებს, იგი არასოდეს არ აიძულებდა მხარეს, მოეწერა სამედიაციო შეთანხმებას ხელი. საინტერესოა, რომ მოსარჩელემ უგულებელყო მხარეთა შეთანხმება კონფიდენციალურობის შესახებ, როცა მან შუამდგომლობას შეთანხმების გაუქმების თაობაზე დაურთო მხარეთა მორიგების შეთანხმება. თუმცა ის არ წარდგენილა სასამართლოს წინაშე და, შესაბამისად, კონფიდენციალურობის დარღვევად არ ჩაითვალა. ამასთან, სასამართლოში არ იყო წარდგენილი მტკიცებულება, რომელიც სამედიაციო შეთანხმების მოსაწერად მოსარჩელეზე იძულების განხორციელებას დაადასტურებდა.⁸³ შესაბამისად, ეს ქმედება არ შეფასდა დარღვევად.

ჰიპოთეტური სიტუაცია: განქორწინების საქმეზე მედიატორმა დაინახა, რომ ცოლს ძალიან სჭირდებოდა როგორც ემოციური, ისე ფინანსური მხარდაჭერა, რათა განქორწინება ნორმალურ ფორმებში გადასულიყო, მაგრამ ცოლმა არაფერი მოიმოქმედა. მეუღლის ადვოკატი სხდომას არ ესწრებოდა და ჩანდა, რომ არც არასოდეს უცდია ქმართან ცოლის ურთიერთობის მოგვარება, რაც მომავალში მას მოუწევდა. მედიატორმა ურჩია ცოლს, მიელო ადვოკატის კონსულტაცია. ცოლმა არ მიიღო მედიატორის შეთავაზება, რომ პირდაპირ დაერეკა ადვოკატისთვის, თუმცა არც კატეგორიული უარი განუცხადებია, თან ფიქრობდა, რომ ადვოკატი მას არ უპასუხებდა. უნდა დაურეკოს თუ არა მედიატორმა ადვოკატს რჩევისთვის, ვინაიდან ცოლს ამაზე კატეგორიული უარი არ უთქვამს? **პასუხი ასეთია:** თუ ის ამას გააკეთებს, მართალია, დაეხმარება ცოლს საჭირო სერვისების მიღებაში, მაგრამ, ამავე დროს, კონფიდენციალურობას დარღვევს.⁸⁴ ასევე, ამ შემთხვევაში მედიატორი მედიაციის ფარგლებს მიღმა მოქმედებს, რითაც თანამგრძობის როლში გამოდის. ამ გზით საფრთხე ექმნება მედიატორის ნეიტრალურობის დაცვას.

მედიატორმა მედიაციის პროცესი უნდა შეწყვიტოს, თუ ჩათვლის, რომ პროცესის სასამართლიანობას ხელყოფის საფრთხე ექმნება. ასეთი შემთხვევაა ინფორმაციის გაუმჟღავნებ-

⁷⁹ Tetunic L. F., Act Deux: Confidentiality after the Florida Mediation Confidentiality and Privilege Act, Nova Law Review, Vol. 36, Iss. 1, 2011, 94.

⁸⁰ ცერცვაძე გ. (რედ.), მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბ., 2013, 31.

⁸¹ ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდეული“, 2013, 15.

⁸² Clark v. School Board Country, Florida, No. 3:09-cv-901-J-34TEM, October 13, 2010, WL 4696063.

⁸³ Tetunic L. F., Act Deux: Confidentiality after the Florida Mediation Confidentiality and Privilege Act, Nova Law Review, Vol. 36, Iss. 1, 2011, 94-95.

⁸⁴ Bush Robert A. Baruch, Study of ethical Dilemmas and Policy Implications, A, Journal of Dispute Resolution, Iss. 1, Vol. 1994, 16.

ლობა, მხარის თაღლითობა, ან მედიატორის მხრიდან კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნების კანონისმიერი ვალდებულების არსებობა.⁸⁵

საერთოდ, მედიატორებს ხშირად უჩნდებათ ცდუნება, გაამჟღავნონ კონფიდენციალური ინფორმაცია რამდენიმე მიზეზის გამო. ერთ-ერთი ასეთი გარემოება შეიძლება იყოს შეთანხმების მიღწევა, რომელსაც მეორე მხარე ხელს არ მოაწერდა, თუ ეცოდინებოდა კონფიდენციალური ინფორმაცია.

ჰიპოთეტური შემთხვევა: ბინზესმედიაციის დროს სესხთან დაკავშირებულ ურთიერთობაში კრედიტორი უთანხმდება მხარეს მორიგებაზე. მისი ერთ-ერთი პუნქტი ეხება კრედიტორის მიერ პროცენტების გადახდას, რომელიც მსესხებელმა მოითხოვა მესამე მხარისგან. მსესხებელმა კონფიდენციალურად შეატყობინა მედიატორს, რომ სასამართლო პროცესზე მას გარკვეულწილად სუსტი პოზიცია ექნებოდა და მას შეიძლება არ ჰქონოდა მისი ბოლომდე მიყვანის სახსრები, თუმცა ის ვარაუდობდა, რომ საქმეს ბოლომდე მიიყვანდა. მსესხებელი ამბობდა, რომ არ სურდა მეორე მხარეს სცოდნოდა ამის შესახებ და შენინააღმდეგებოდა ინფორმაციის გამჟღავნების ნებისმიერ წინადადებას. უნდა გაამჟღავნოს მედიატორმა თუ შეწყვიტოს მედიაცია? თუ უნდა შეწყვიტოს მედიაცია, ეს, თავის მხრივ, არ იქნება ინფორმაციის გამჟღავნების ფორმა? მედიატორს ევალება ნდობის შენარჩუნება და საქმის გაგრძელება, მიუხედავად ყველაფრისა? თუ მან გააგრძელა პროცესი, კონფიდენციალურობა იქნება დაცული, მაგრამ თანხმობისა და სამართლიანობის ღირებულებების ხარჯზე.⁸⁶

ეთიკური პრინციპებიდან, ძირითადად, გამოყოფენ დომინანტურ ღირებულებას, რომელსაც იერარქიულად ექვემდებარება სხვა დანარჩენი. სხვადასხვა პრინციპს შორის პრიორიტეტის განსაზღვრა უნდა ვარირებდეს საქმის კონკრეტული გარემოებების მიხედვით. მაგალითად, თვითგამორკვევა უფრო მნიშვნელოვნად განიხილება ისეთ შემთხვევებში, როდესაც მხარეები სრულად კომპეტენტური და ინფორმირებული არიან, ხოლო დავის გადაწყვეტის შემოთავაზებული ვარიანტები არ უქმნის ხელყოფის საფრთხეს მესამე პირებს ან საზოგადოებრივ ინტერესებს. თუმცა პროცესის ხარისხი და სამართლიანობა დომინანტურია მაშინ, როცა მხარეთა გადაწყვეტილებებმა შეიძლება ზეგავლენა იქონიოს იმათ კეთილდღეობაზე, რომლებიც მოლაპარაკების მაგიდასთან არ იმყოფებოდნენ და არც გადაწყვეტილების მიღების პროცესში მონაწილეობდნენ.⁸⁷

ჰიპოთეტური შემთხვევა: პირადი ტრავმის შესახებ მედიაციის დროს ხელმყოფმა გარკვეული წინადადება შესთავაზა მხარეს, მაგრამ დაზარალებულს გაცილებით მაღალი მოთხოვნა ჰქონდა. დამრღვევმა მედიატორს გაუმხილა, რომ მას მეორე მხარე მეთვალყურეობის ქვეშ ჰყავდა და იცოდა, რომ მისი დაზიანებები არ იყო ისეთი მძიმე, როგორც ამბობდა. მედიატორს მტკიცედ სჯეროდა, რომ თუ მეორე მხარეს გაუმხელდა მეთვალყურეობის შესახებ, ეს აიძულებდა მას, დათანხმებოდა ხელმყოფის წინადადებას, მაგრამ დამრღვევი კატეგორიულად ეწინააღმდეგებოდა ამ ინფორმაციის გამჟღავნებას. ევალება მედიატორს კონფიდენციალურობის დაცვა, თუნდაც მისი დარღვევა ყველას ინტერესში იყოს?⁸⁸

პასუხი ასეთია: ერთი შეხედვით, თითქოს კონფიდენციალურობის დარღვევა არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს რომელიმე მხარის ინტერესს. ამასთან, კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნებით შეიძლება სამედიაციო შეთანხმების მიღწევა, რაც, ცხადია, მნიშვნელოვანია, მაგრამ საკითხავია, რამდენად დაიშვება კონფიდენციალურობის შელახვის ხარჯზე შეთანხმების დადება. მოცემულ შემთხვევაში აშკარაა, რომ თანხმობის ნებაყოფლობითობის ელემენტი არ არსე-

⁸⁵ ჩიტაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვევების საფუძველი, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდუელი“, 2016, 21.

⁸⁶ Bush Robert A. Baruch, Study of ethical Dilemmas and Policy Implications, A, Journal of Dispute Resolution, Iss. 1, Vol. 1994, 16-17.

⁸⁷ Waldman E. (editor), Mediation Ethics, Cases and Commentaries, Unites States of America, 2011, 14.

⁸⁸ Bush Robert A. Baruch, Study of ethical Dilemmas and Policy Implications, A, Journal of Dispute Resolution, Iss. 1, Vol. 1994, 17.

ბობს, რაც თავისუფალი არჩევანის პრინციპთან არაა თანხვედრაში. ამასთან, ირღვევა ნებაყოფლობითობა და იკვეთება იძულების მომენტი. ამ სახის შეთანხმება არ პასუხობს მხარეთა მოლოდინებსა და თვითგამორკვევის ინტერესებს. ამდენად, მსგავს შემთხვევაში კონფიდენციალურობის დარღვევამ არ უნდა გამოიწვიოს ნებაყოფლობითობისა და მხარეთა თვითგამორკვევის ხელყოფა, რადგან დაუშვებელია მედიაციის პროცესის პრინციპების უგულვებლყოფა.

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე, თვითგამორკვევის, მედიატორის ნეიტრალურობისა და კონფიდენციალურობის სამი ძირითადი ღირებულება არის ურთიერთდამოკიდებული თავისებურებები, რომლებიც მედიაციას განსაზღვრავენ.⁸⁹

ამავე დროს, მნიშვნელოვანია ინფორმირების მოვალეობის შესრულება, თუ არსებობს ხელყოფის საფრთხე. საქმეზე „ტარასოფი კალიფორნიის უნივერსიტეტის რეგენტის წინააღმდეგ“ დადგინდა, რომ მედიატორს შეიძლება ჰქონდეს დამოუკიდებელი მოვალეობა, შეატყობინოს მესამე პირებს საფრთხის შესახებ. ამ საქმეზე კლიენტმა ფსიქოლოგს გაუმხილა მესამე პირის მკვლელობის სურვილის შესახებ, მაგრამ რადგან მკურნალობა კონფიდენციალურ ხასიათს ატარებდა, ფსიქოლოგმა არ აცნობა მესამე პირს ამის თაობაზე. შედეგად კლიენტმა მოკლა ადამიანი, ვისი მკვლელობის სურვილიც მან ფსიქოლოგს გაანდო.⁹⁰ სასამართლოს განმარტებით, იდენტიფიცირებადი პირისთვის სერიოზული ფიზიკური დაზიანებების ან მკვლელობის რისკის არსებობა აკისრებს სპეციალისტს მოვალეობას, გააფრთხილოს ნავარაუდები მსხვერპლი. მთავარი იყო ის ფაქტი, რომ როგორც ფსიქოთერაპევტისა და პაციენტის ურთიერთობის პრივილეგია, ისე პროფესიული ეთიკის სტანდარტები ანიჭებდა ფსიქოლოგს მიღებული ინფორმაციის გამჟღავნების შესაძლებლობას. ანალოგიური შედეგის თავიდან აცილებისთვის მნიშვნელოვანია საქმეში წარმოდგენილი არგუმენტაციის გამოყენება მედიაციის დროსაც. შესაბამისად, ეს გამოცდილება მოაგვარებს მედიატორისთვის დილემას და პოტენციურად გადაარჩენს სიცოცხლეს.⁹¹

როგორც ჩანს, გარკვეული გარემოებების დროს მედიაციის კონფიდენციალურობა პრევალირებს, მაგრამ არის შემთხვევები, როცა სხვა ღირებულება (მაგალითად, ინფორმირების საჯარო მოვალეობა) უფრო მეტად არის დაცვის ღირსი, ვიდრე კონფიდენციალური ინფორმაცია.

5. კონფიდენციალურობის დარღვევის იურიდიული შედეგები

ბიზნესსექტორი მიმართავს კონფიდენციალურობის შესახებ წინასწარ შეთანხმებას.⁹² ეს ბუნებრივია, რადგან კონფიდენციალურობის დაცვის დამატებითი გარანტიის შესაქმნელად პრაქტიკაში ხშირად აფორმებენ შეთანხმებას. შესაბამისად, კონფიდენციალურობის დაცვაზე ხელშეკრულების დადება ერთ-ერთი ხერხია საიდუმლოების უზრუნველსაყოფად. ამ შემთხვევაში მხარეები ხელშეკრულებით ადგენენ მოვალეობას, მათ მიერ გაჟღერებული ინფორმაცია არ გაამჟღავნონ. მხარე კონფიდენციალურობას იცავს არა იმიტომ, რომ კანონი ავალდებულებს, არამედ იმიტომ, რომ დაეთანხმა კონფიდენციალურობის დაცვას.⁹³

⁸⁹ *Izumi L. C., La Rue C. H., Prohibiting "Good Faith Reports" Under the Uniform Mediation Act: Keeping the Adjudication Camel out of the Mediation Tent, Journal of Dispute Resolution, No. 1, Vol. 2003, 86.*

⁹⁰ *Tarasoff v. Regents of University of California*, No. 23042, Supreme court of California, July 1, 1976, at 334, <<https://law.justia.com/cases/california/supreme-court/3d/17/425.html>> [15.01.2023].

⁹¹ *Kirtley A., Mediation Privilege's Transition from Theory to Implementation: Designing a Mediation Privilege Standard to Protect Mediation Designing a Mediation Privilege Standard to Protect Mediation Participants, the Process and the Public Interest, The Participants, the Process and the Public Interest, The, Journal of Dispute Resolution, Vol. 1995, No. 1, 48.*

⁹² *Rabe C. S., Wode M., Mediation, Grundlagen, Methoden, rechtlicher Rahmen*, 2. Auflage, Berlin, 2020, 25.

⁹³ *ცერცვაძე გ. (რედ.), მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში*, თბ., 2013, 29.

ამდენად, მედიაციის დროს კონფიდენციალურობის საფუძველი შეიძლება იყოს როგორც ხელშეკრულება (სამედიაციო შეთანხმება), ისე კანონი. ამასთან, კონფიდენციალურობა შეიძლება ეფუძნებოდეს საერთო წესებსა და სამართლიანობის პრინციპებს.⁹⁴

მედიატორმა უნდა წახალისოს მხარეები, რომ მათ მედიაციისას და მის მიღმა ზუსტად განსაზღვრონ კონფიდენციალურობის მოქმედების ფარგლები და სწორად გაიაზრონ კონფიდენციალურობის მნიშვნელობა. ამავდროს, თუ მედიატორი ჩართულია მედიაციის სწავლების, კვლევის ან შეფასების პროცესში, მას ევალება მედიაციის მონაწილე სუბიექტთა ვინაობის ანონიმურობის დაცვა.⁹⁵

კონფიდენციალურობის დარღვევამ შეიძლება გამოიწვიოს ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის წარმოშობა. უმეტესწილად ის ხორციელდება სამოქალაქო პასუხისმგებლობის ზოგადი საფუძვლების მიხედვით, იქნება ეს სახელშეკრულებო თუ დელიქტური სარჩელი.⁹⁶ კონფიდენციალურობის პრინციპი შეიძლება დაარღვიონ მედიატორმა, მხარეებმა, პროცესის სხვა მონაწილეებმა, თანამშრომლებმა (დასაქმებულებმა) და სტაჟიორებმა, რომლებიც მედიატორთან მუშაობენ. შესაბამისად, მათ შეიძლება დაეკისროს ზიანის ანაზღაურების მოვალეობა დელიქტური პასუხისმგებლობის, სახელშეკრულებო პირობების შეუსრულებლობისა და ქონებრივი პასუხისმგებლობის შესახებ წესების მიხედვით.⁹⁷ სამართლებრივი დაცვის საშუალებები შეიძლება მოიცავდეს ხარჯების ანაზღაურებას, სამართლიან კომპენსაციას, ადვოკატისა და მედიატორის ჰონორარს, ასევე, მედიაციის წარმოებისა და სამართლებრივი დაცვის საშუალებებისათვის მიმართვისას განეულ ხარჯებს.⁹⁸

ამ შემთხვევაში დაზარალებულმა უნდა ამტკიცოს, რომ მედიაციის პროცესის მონაწილემ (მედიატორი, მხარე, მისი წარმომადგენელი, მესამე პირი) დაარღვია კონფიდენციალურობა. ეს გამოიწვევს მტკიცების შებრუნებას, რის საფუძველზეც პასუხისმგებლობის გამოსარიცხად მედიაციის მონაწილეს დაეკისრება მტკიცების ტვირთი, რომ მოცემულ შემთხვევაში არსებობდა კონფიდენციალურობის შეზღუდვის სამართლებრივი საფუძველი.

6. კონფიდენციალურობის შეზღუდვის კანონისმიერი წინაპირობები

6.1. კონფიდენციალურობის რელატიური ხასიათი

მედიაციის პროცესში წარმოებული ნებისმიერი კომუნიკაცია კონფიდენციალურია, გარდა იმისა, როცა ინფორმაცია კანონით გათვალისწინებულ გამონაკლის შემთხვევებს განეკუთვნება.⁹⁹ მართალია, 2020 წლამდელი საქართველოში საკანონმდებლო მდგომარეობა არ ასახავდა კონფიდენციალურობის შეზღუდვის გამონაკლის შემთხვევებს, მაგრამ საქართველომ გაითვალ-

⁹⁴ Arthur K. J., Confidentiality and privilege in mediation, Australian Alternative Dispute Resolution Law Bulletin, November 2015, 91.

⁹⁵ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, N1, 2016, 35.

⁹⁶ Morek R., Nihil silentio utilius: Confidentiality in mediation and its legal safeguards in the EU Member States, Era Forum, Vol. 14, no. 3, 2013, 431; კონკრეტულ მოთხოვნებთან დაკავშირებით იხ. ბათიაშვილი ი., ქონებრივი დაგების გადანეყვებისას კონფიდენციალობის დაცვის ფარგლები მედიაციაში: რეალობა და გამოწვევები, ჟურნალი „სამართალი და მსოფლიო“, №21, 2022, 109-110.

⁹⁷ Dursun A. L., The Principle of Confidentiality In Mediation and the Role of Confidentiality In Commercial Mediation, Afro Eurasian Studies Journal, Vol. 6, Iss. 1-2, 2017, 23.

⁹⁸ Tetunic L. F., Act Deux: Confidentiality after the Florida Mediation Confidentiality and Privilege Act, Nova Law Review, Vol. 36, Iss. 1, 2011, 84.

⁹⁹ Tetunic L. F., Act Deux: Confidentiality after the Florida Mediation Confidentiality and Privilege Act, Nova Law Review, Vol. 36, Iss. 1, 2011, 82.

ლისწინა ევროპული დირექტივის მოთხოვნები და ასახა კანონში კონფიდენციალურობის ხელყოფის ლეგიტიმაციის შემთხვევები.¹⁰⁰ შესაბამისად, ამჟამად კანონი შეიცავს ასეთ საფუძვლებს.

კონფიდენციალურობის დაცვის უფლება არაა აბსოლუტური. გარკვეული გარემოებების არსებობისას მხარეს ან მედიატორს შეუძლია გაუმჟღავნოს კონფიდენციალური ინფორმაცია პირს, რომელიც პროცესში არ მონაწილეობს, მათ შორის სასამართლო განხილვისას, ინფორმაციის მიმწოდებლის თანხმობის გარეშე. კონფიდენციალურობის დაცვის მოვალეობის შეზღუდვის გამონაკლისების დასაბუთება მედიაციის დროს ეფუძნება სახელმწიფოებრივ პოლიტიკას - მედიაციის დროს გაჟღერებული ზოგიერთი ინფორმაცია უნდა გადაეცეს შესაბამის ორგანოებს, როგორცაა სამართალდამცავი ორგანოები ან ბავშვთა კეთილდღეობის სააგენტოები. ამ შემთხვევაში მხარეებს არ აქვთ შეუზღუდავი უფლება, გადაწყვიტონ საკითხები პირადად და კონფიდენციალურ საფუძველზე. კონფიდენციალურობის დაცვის მოვალეობის ზუსტი ფარგლები დამოკიდებულია იმ წყარო(ებ)ზე, რომლებსაც შეიძლება ეს მოვალეობა ეხებოდეს.¹⁰¹

საქმე ისაა, რომ **მედიაციის კონფიდენციალურობა არაა აბსოლუტური ხასიათის. ამავე დროს, მედიაცია არ უნდა იქცეს ხელმყოფი (ან დამნაშავე) მხარის თავშესაფრად.**¹⁰² მედიაციის კონფიდენციალურობას აბსოლუტური ხასიათი რომ ჰქონოდა, დაზარალებულის ინტერესები დაუცველი დარჩებოდა მედიაციის პროცესში მეორე მხარის არაკეთილსინდისიერებისას. თუმცა დადებითად უნდა განიხილებოდეს, როცა მედიაცია არაა ჩაკეტილი და საზოგადოება ინფორმირებულია მედიაციის შესახებ, რაც ხელს უწყობს მედიაციის მიმართ ნდობას.¹⁰³

მედიაციის დროს კომუნიკაციის კონფიდენციალურობა დაცულია მედიაციაში პრივილეგიების დახმარებით. ამის მონინალმდეგეთა აზრით, ეს შეიძლება ეწინააღმდეგებოდეს დემოკრატიულ პრინციპს გამჭვირვალობისა და პროცესებში საზოგადოების მონაწილეობის შესახებ.¹⁰⁴ გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კომისიის მედიაციის წესების მე-6 მუხლის თანახმად, თუ მხარეები სხვა რამეზე არ შეთანხმებულან, მედიაციასთან დაკავშირებული ყველა ინფორმაცია, მათ შორის მორიგების შეთანხმება (თუ ასეთი შედგა), უნდა იყოს კონფიდენციალურად დაცული იმ პირების მიერ, რომლებიც მედიაციაში მონაწილეობენ, გარდა გამონაკლისის შემთხვევებისა.¹⁰⁵

„მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-10 მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილ შემთხვევებში თუ კონფიდენციალური ინფორმაცია გამჟღავნდა, მის მიმღებ პირს ევალება ამ ინფორმაციის დაცვა გავრცელებისაგან. ამით ფაქტობრივად კანონმდებელმა საიდუმლო ინფორმაციის მიმღები განიხილა საიდუმლოს მატარებლად, რადგან ის, ვინც კონკრეტულ საიდუმლოზე ცნობებს იღებს, საიდუმლოს მატარებელია. საიდუმლოს მფლობელად განიხილება ის, ვისაც, სანივთოსამართლებრივი გაგებით, საიდუმლოს განკარგვის უფლება ეკუთვნის. საიდუმლოს მატარებელი მისთვის ცნობილ საიდუმლო ინფორმაციას უნდა მოეპყრას ისე, როგორც შეესაბამება საიდუმლოს მფლობელის ნებას, ან ინტერესებს. საიდუმლოს მფლობელის ნებაა, საიდუმლოს მატარებელმა უმკაცრესად დაიცვას კონფიდენციალურობა, ან საიდუმლო გადასცეს მხოლოდ მესამე პირთა განსაზღვრულ წრეს. ამ შემთხვევაში მესამე პირი ხდება საიდუმლოს მატარებელი. თუ საიდუმლოს მატარებელი ატყობინებს სხვას საიდუმლოს მფლობელის ნების სანინალმდეგოდ,

¹⁰⁰ ბიჭია მ., მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის დაცვის სამართლებრივი რეჟიმი და მნიშვნელობა, ჟურნალი „სამართალი და მსოფლიო“, N15, 2020, 198.

¹⁰¹ Wolski B., Confidentiality and Privilege in Mediation: Concepts in need of Better Regulation and Explanation, UNSW Law Journal, Vol. 43(4), 2020, 1562.

¹⁰² Morek R., Nihil silentio utilius: Confidentiality in mediation and its legal safeguards in the EU Member States, Era Forum, Vol. 14, no. 3, 2013, 432.

¹⁰³ ცერცვაძე გ. (რედ.), მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბ., 2013, 32.

¹⁰⁴ ელომვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდეული“, 2013, 15.

¹⁰⁵ Article 6, UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW (UNCITRAL) Mediation Rules, 2021, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/22-01369_mediation_rules_ebook_1.pdf [09.01.2023].

მაშინ საიდუმლოების დაცვის ინტერესიც ილახება. თუმცა, თუ უცნობია საიდუმლოს მფლობელის ნება, გასათვალისწინებელია ობიექტური ინტერესი, როგორც ახალი მასშტაბი. საიდუმლოს მატარებელი ისე უნდა მოიქცეს, როგორც საიდუმლოების სააღბათო ნებას ყველაზე უფრო შეესაბამება, ან ისე, როგორც თითოეული კორექტული და ლოიალური ადამიანი მოიქცეოდა.¹⁰⁶

6.2. კონფიდენციალურობის შეზღუდვის შესახებ მიდგომები სხვადასხვა ქვეყანაში

გერმანიის „მედიაციის შესახებ“ კანონით დადგენილია, რომ მედიატორსა და მედიაციის მონაწილე მხარეებს აქვთ კონფიდენციალურობის დაცვის მოვალეობა, თუ გამონაკლისი არაა კანონით დაშვებული. ეს მოვალეობა ვრცელდება ყველა ინფორმაციაზე, რომელიც საქმიანობის განხორციელებისას მედიატორმა მიიღო. თუმცა შეიძლება გამოირიცხოს ამ მოვალეობის შესრულება, თუ:

1. მიღწეული სამედიაციო შეთანხმების შინაარსის გამჟღავნება აუცილებელია ამ შეთანხმების განსახორციელებლად ან იძულებითი აღსრულებისთვის;

2. ინფორმაციის გამჟღავნება აუცილებელია უფრო პრიორიტეტული სახელმწიფო პოლიტიკის (საჯარო წესრიგი), მათ შორის მაშინ, როცა ეს საჭიროა იმ საფრთხის თავიდან ასაცილებლად, რომელიც ბავშვის კეთილდღეობას უკავშირდება, ან ადამიანის ფიზიკური თუ ფსიქიკური ხელშეუხებლობის სერიოზული ზიანის ასაცილებლად.

3. საქმე ეხება ფაქტებს, რომლებიც საზოგადოდ ცნობილია ან არაა იმდენად მნიშვნელოვანი, რომ დაცული იყოს კონფიდენციალურობა.¹⁰⁷

მედიაციის უნიფიცირებული აქტი ჩამოთვლის კანონით გათვალისწინებულ გამონაკლისებს, როდესაც ეს პრივილეგია არ ვრცელდება სახელმწიფო პოლიტიკის მიზეზით. ეს გამონაკლისები მოიცავს ადამიანის სხეულებრივ დაზიანებების ან ძალადობის შემცველი დანაშაულის მუქარას, დანაშაულის დაგეგმვის ან ჩადენის მიზნით გამოყენებულ კომუნიკაციებს, პროფესიული გადაცდომის ან არასწორი პრაქტიკისა და ძალადობის მტკიცებულებებს.¹⁰⁸

ავსტრალიაში კონფიდენციალურობა არაა განმარტებული. სტანდარტები ითვალისწინებს, რომ მედიატორმა ნებაყოფლობით არ უნდა გაუმჟღავნოს მიღებული ინფორმაცია მას, ვინც მედიაციის მხარე არაა. ინფორმაციის გამჟღავნება დასაშვებია, როცა: **(1) მხარეები თანხმდებიან ასეთ გამჟღავნებაზე, (2) კანონი ამას მოითხოვს, (3) ინფორმაცია, რომლის გამჟღავნებაც საჭიროა, არაა იდენტიფიცირებადი, (4) და არსებობს ადამიანის სიცოცხლის ან უსაფრთხოების ხელყოფის რეალური ან პოტენციური საფრთხე.** ეს გამონაკლისები ითვალისწინებს მედიატორის იურიდიულ და საზოგადოებრივ მოვალეობებს ინფორმაციის გამჟღავნებაზე გარკვეული გარემოებების არსებობისას. თუმცა მედიატორისთვის უფრო პრობლემურია საზოგადოებრივი მოვალეობების წარმოშობის მომენტის განსაზღვრა.¹⁰⁹

საერთოდ, მედიატორის კონფიდენციალურობა რეგულირდება კანონით და სასამართლო პრეცედენტებით. სტატუტები არსებობს შტატების უმეტესობაში, რომლებსაც აქვთ სასამართლო მედიაცია. თუ ასეთი წესები არ არსებობს, სასამართლო იყენებს დაბალანსების ტესტს, რათა გადანყვიტოს აჭარბებს თუ არა კონფიდენციალურობის დაცვის სარგებელი მიღებული ინ-

¹⁰⁶ საიდუმლოს მფლობელსა და მატარებელზე იხ. *მაისი რაინარდ ვ. ფონ*, პირადი საიდუმლოების სფერო და მისი დაცვა სამართალწარმოების პროცესში, *ბიჭია მ.* (მთარგმნელი), თბ., 2014, 49-50; *Meiss Reinhard W. von*, Die Persönliche Geheimsphäre und deren Schutz im prozessualen Verfahren, Diessenhofen, 1975, 33-34; *ბიჭია მ.*, სამოქალაქო კოდექსის მე-18¹ მუხლის სტრუქტურული ანალიზი, ჟურნალი „მართლმსაჯულება და კანონი“, N1, 2020, 58.

¹⁰⁷ Mediation Act, 31 August 2015 (Federal Law Gazette I p. 1474, <https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_mediationsg/englisch_mediationsg.pdf> [04.01.2023].

¹⁰⁸ *Johnson D. P. Jr.*, Confidentiality in Mediation: What Can Florida Glean from the Uniform Mediation Act? Florida State University Law Review, Vol. 30, No. 3, 2003, 492.

¹⁰⁹ *Noone M. A., Ojelabi A. L.*, Ethical Challenges for Mediators around the Globe: An Australian Perspective, Washington University Journal of Law & Policy, Vol. 45, 2014, 169.

ფორმაციის გამჟღავნების პოტენციურ ზიანს. ესაა ცნობილი ე.წ. „ვიგმორის ტესტის“ სახელწოდებით, რომლითაც ნებისმიერი მტკიცებულება, რომელიც კონფიდენციალურობას არღვევს, უნდა შეესაბამებოდეს ოთხ კრიტერიუმს:

1. კომუნიკაცია უნდა დაეფუძნოს კონფიდენციალურობის დაცვის პრინციპს, რათა მიღებული ინფორმაცია არ გადაეცეს სხვას;
2. საიდუმლოების დაცვა აუცილებელი უნდა იყოს მხარეთა შორის ურთიერთობის წარმატებით წარმოებისთვის;
3. მხარეთა შორის ურთიერთობა არის ისეთი, რომ საზოგადოებამ უნდა დაიცვას;
4. ინფორმაციის გამჟღავნებისას პოტენციური ზიანი უნდა აღემატებოდეს სარგებელს, რომელიც გაუმჟღავნებლობას მოჰყვება.¹¹⁰

ბულგარეთის მედიაციის შესახებ კანონით განსაზღვრულია, რომ დავასთან დაკავშირებული მოლაპარაკებები კონფიდენციალურია. მედიაციის მონაწილეებს ევალებათ მედიაციის პროცესში წარმოდგენილი ყველა გარემოების, ფაქტისა და დოკუმენტაციის კონფიდენციალურობის დაცვა. ამასთან, კონფიდენციალურობის შეზღუდვა დაიშვება, თუ: 1. ეს აუცილებელია სისხლისსამართლებრივი სამართალწარმოებისთვის ან საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვისთვის; 2. ეს აუცილებელია ბავშვთა საუკეთესო ინტერესების უზრუნველყოფისთვის ან ადამიანის ფსიქოლოგიური ან ფიზიკური ხელშეუხებლობისთვის ზიანი მიყენების თავიდან აცილებისთვის; ან 3. სამედიაციო შეთანხმების შინაარსითაა განსაზღვრული ინფორმაციის გამჟღავნება ამ შეთანხმების შესასრულებლად ან იძულებითი აღსრულებისთვის.¹¹¹

6.3. კონფიდენციალურობის შეზღუდვის დასაშვებობის ქართული მოდელი

საქართველოს კანონიც „მედიაციის შესახებ“ ითვალისწინებს ზემოთ წარმოდგენილ გამოცდილებას და კონფიდენციალურობის შეზღუდვის გამონაკლისებს, თუმცა, სხვა ქვეყნებისგან განსხვავებით, ქართული მოდელი ეფუძნება შეზღუდვების ფართო წრეს.

6.3.1. კონფიდენციალურობის შეზღუდვის გამონაკლისები

6.3.1.1. ადამიანის სიცოცხლის ან ჯანმრთელობის დაცვა ან თავისუფლების ან/და არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესების უზრუნველყოფა

კანონის „მედიაციის შესახებ“ მე-10 მუხლი უშვებს კონფიდენციალურობის შეზღუდვის ლეგიტიმაციას. ფაქტობრივად კანონმდებელი კონფიდენციალურობის შეზღუდვის პირველ საფუძველში აერთიანებს რამდენიმე ალტერნატივას. პირველ რიგში, ასეთ საფუძველს შეიძლება ქმნიდეს ადამიანის სიცოცხლის ან ჯანმრთელობის დაცვა.

ადამიანის სიცოცხლე განიხილება უზენაეს სამართლებრივ სიკეთედ. მისი ხელყოფა კანონდარღვევაა მაშინ, როცა კანონით არ დაიშვება სხვისი სიცოცხლის შელახვა.¹¹² ფაქტობრივად გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კონსილაციის წესებითაც აღიარებულია, რომ კონფიდენციალურობა შეიძლება დაირღვეს იმ შემთხვევაში, თუ ეს აუცილებელია ადამიანის ჯანმრთელობის შენარჩუნებისა და სიცოცხლის გადასარჩენად.¹¹³

¹¹⁰ Gibson K., Confidentiality in Mediation: A Moral Reassessment, Journal of Dispute Resolution, Iss.1, Vol. 1992, 34.

¹¹¹ Article 7, Mediation Act of Bulgaria, State Gazette No. 110/17.12.2004, <<https://www.uv.es/medarb/observatorio/leyes-mediacion/europa-resto/bulgaria-mediation-act-2004.pdf>> [24.12.2022].

¹¹² იხ. Werthwein S., Das Persönlichkeitsrecht im Privatrecht der VR China, Berlin, 2009, 65-68, 165.

¹¹³ UNCITRAL Model Law on international Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use 2002. United Nations, New York, 2004, 27; ბათიაშვილი ი., ქონებრივი დავების გადაწყვეტისას კონფიდენციალურობის დაცვის ფარგლები მედიაციაში: რეალობა და გამოწვევები, ჟურნალი „სამართალი და მსოფლიო“, №21, 2022, 104.

ამიტომ აღნიშნავენ, რომ სამედიაციო კომუნიკაცია კონფიდენციალურია, მაგრამ გამონაკლის შემთხვევაში დაიშვება ისეთი ინფორმაციის გამჟღავნება, რომელიც მიზანმიმართულად გამოიყენება დანაშაულებრივი ქმედების დაგეგმვის, ჩადენის ან მისი მცდელობის, მიმდინარე დანაშაულებრივი საქმიანობის დამალვის ან ძალადობის მუქარის მიზნით.¹¹⁴

ამასთან, უმნიშვნელოვანესია ევროპული დირექტივა 2008/52/EC, რომელიც ნევრ ქვეყნებს აკისრებს მოვალეობას, მედიაციის პროცესი იყოს კონფიდენციალური როგორც მისი მსვლელობის, ისე დასრულების შემდეგაც. კონფიდენციალურობის შეზღუდვის ერთ-ერთი საფუძველია, როცა კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება აუცილებელია: შესაბამისი ნევრი სახელმწიფოს საჯარო პოლიტიკის უმთავრესი ინტერესისთვის, მათ შორის ბავშვის საუკეთესო ინტერესის დასაცავად, ან ადამიანის ფსიქოლოგიური ან ფიზიკური ხელშეუხებლობის უზრუნველსაყოფად.¹¹⁵

კონფიდენციალურობის შეზღუდვას შეიძლება საფუძვლად დაედოს კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება ან მხოლოდ თავისუფლების ან თავისუფლებისა და არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესების დასაცავად. არასრულწლოვნად შეიძლება ჩაითვალოს პირი, რომელსაც 18 წლის ასაკს არ მიუღწევია.¹¹⁶ ეს გამომდინარეობს ბავშვის უფლებათა კოდექსიდანაც, ვინაიდან 18 წლამდე არასრულწლოვანს კანონი უნოდებს ბავშვს.¹¹⁷ ბავშვის საუკეთესო ინტერესის დასადგენად სწორედ ამ კოდექსით უნდა ვიხელმძღვანელოთ, ვინაიდან ის განმარტავს, რომ ბავშვის საუკეთესო ინტერესებს განეკუთვნება კეთილდღეობის, უსაფრთხოების, ჯანმრთელობის დაცვის, განათლების, განვითარების, ზნეობრივ და სხვა ინტერესებს, რომლებსაც პრიორიტეტულად განსაზღვრავს მშობელი, კანონთა და ბავშვის ინდივიდუალური მახასიათებლების შესაბამისად, მისი მონაწილეობითა და აზრის გათვალისწინებით.¹¹⁸ ამავე კოდექსის მე-5 მუხლი ადგენს, რომ ბავშვს უფლება აქვს, მასთან დაკავშირებული ნებისმიერი გადაწყვეტილების მიღების დროს უპირატესობა მიენიჭოს მის საუკეთესო ინტერესებს.

კონფიდენციალურობა და სტიგმატიზაციის დაუშვებლობა ის პრინციპებია, რომლებითაც დაცულია არასრულწლოვანი და განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება არასრულწლოვანთა განრიდებისა და მედიაციის პროგრამას. ფაქტობრივად მედიაციის პროცესში მონაწილე პირების ინდივიდუალური მიდგომა დამნაშავე მოზარდისადმი უნდა ეფუძნებოდეს ადამიანთა პირადი მონაცემების კონფიდენციალურობას და ხელი შეუშალოს მოზარდის კრიმინალად სტიგმატიზაციას.¹¹⁹

მედიაცია, როგორც წესი, ბავშვის საუკეთესო ინტერესებშია, რადგან ის ეხება თვითგამორკვევას, ნებაყოფლობით შეთანხმებებსა და შეიცავს მშობლებს შორის დავის მოწესრიგებას. ბავშვების უმეტესობისთვის სასარგებლოა მშობლებთან ურთიერთობის გაგრძელება მათი განქორწინების შემდეგ, თუ ეს უსაფრთხოა მშობლებისა და ბავშვებისთვის; მედიაცია შეიძლება იყოს დავის გადაწყვეტის საუკეთესო საშუალება, რომელიც ეხმარება მშობლებს შეთანხმების მიღწევას. საოჯახო მედიაციის მოდელური სტანდარტები შეიცავს კონკრეტულ წინადადებებს, თუ როგორ ეხმარებიან მედიატორები მშობლებს, საუკეთესოდ გამოიყენონ მედიაცია ბავშვის საუკეთესო ინტერესების დასაცავად. თუმცა ისინი მხარს არ უჭერენ განქორწინების შემდეგ

¹¹⁴ Tetunic F. L., Act Deux: Confidentiality After the Florida Mediation Confidentiality and Privacy act, Nova Law Review, Vol. 36, Iss. 1, 2011, 83.

¹¹⁵ Directive 2008/52/EC of European Parliament and of the Council, 21 May 2008, <<https://www.legislation.gov.uk/eudr/2008/52/article/7>> [15.12.2022].

¹¹⁶ სამოქალაქო კოდექსის მე-12 მუხლის მე-2 ნაწილი იძლევა სრულწლოვანის განმარტებას.

¹¹⁷ ბავშვის უფლებათა კოდექსი, მე-3 მუხლის „ა“ პუნქტი, 20/09/2019.

¹¹⁸ ბავშვის უფლებათა კოდექსი, მე-3 მუხლის „თ“ პუნქტი, 20/09/2019.

¹¹⁹ შალიკაშვილი შ., არასრულწლოვანთა განრიდებისა და მედიაციის პროგრამის სისხლისსამართლებრივი, კრიმინოლოგიური და ფსიქოლოგიური ასპექტები, თბ., 2013, 41.

აღზრდის გეგმებს (მაგალითად, ერთობლივი მეურვეობა). ეს გადანყვეტილება მშობლებმა უნდა მიიღონ მედიატორისა და მათი მრჩეველების დამხარებით.¹²⁰

მოდელური სტანდარტების მიხედვით, ამ ფორმით მედიატორი მიმართულია იქითკენ, რომ წაახალისოს მშობლები, მოიძიონ ინფორმაცია ბავშვის განვითარების და სასარგებლო საზოგადოებრივი რესურსების შესახებ. ისინი ვარაუდობენ, რომ მედიაციის შედეგად მიღებული აღზრდის გეგმები შეიძლება შეიცავდეს ბავშვის ადგილსამყოფლისა და გადანყვეტილების მიღების პასუხისმგებლობის შესახებ შესაბამის დეტალებს. ეს ინფორმაცია უზიარებს მშობლებს, განიხილონ აღზრდის გეგმის გადახედვის აუცილებლობა დროთა განმავლობაში, რადგან ბავშვის განვითარების საჭიროებები იცვლება, ასევე, წარადგინონ მიღებული მონაცემები პროცესზე მომავალი დავების გადასაწყვეტად.¹²¹ ამასთან, ბავშვისთვის წარმომადგენლის დანიშვნისას მიზანშეწონილია, ამ სფეროში სპეციალიზებული ადვოკატი ჩაერთოს პროცესში, რადგან მან იცის ბავშვის ინტერესების დაცვის სპეციფიკური თავისურებები.

6.3.1.2. სამედიაციო მორიგების ფაქტის სადავობა ან უარყოფა

კანონი „მედიაციის შესახებ“ უშვებს კონფიდენციალურობის შეზღუდვას მაშინაც, თუ მიღებული ინფორმაციის გამოყენება აუცილებელია სამედიაციო მორიგების ფაქტის დამტკიცებისთვის, როცა მეორე მხარე ამ ფაქტს სადავოდ ხდის ან უარყოფს მას.¹²²

თითქმის ყველა შემთხვევაში შეიძლება კონფიდენციალურობაზე უარის თქმა მხარეთა შეთანხმების საფუძველზე. თუმცა ეს ყოველთვის მარტივი არაა და ჩნდება კითხვები იმაზე, ვინ უნდა მისცეს თანხმობა (დამსწრეებმა, პირმა, ვინც მიაწოდა ინფორმაცია, თუ იმან, ვინც დასახელებულია დოკუმენტებში) და თანხმობა უნდა იყოს აშკარად გამომხატული თუ ნაგულისხმევიც მისაღებია. ასევე, დასადგენია, დასაშვებია თუ არა და როგორ შეიძლება შემდგომში თანხმობის გაუქმება. თუ საქმე ეხება კონფიდენციალურობაზე უარის თქმას, ის უნდა აისახოს მედიაციის დროს მომზადებულ და ხელმოწერილ შეთანხმების დოკუმენტში, რომლითაც გამომხატულია თანხმობა იმაზე, რომ მიღებული ინფორმაცია შეიძლება გამოყენებულ იქნეს მტკიცებულებად გარკვეულ შემთხვევებში, ან ორივე მხარეს სურს იმის დამტკიცება, რაც მოხდა მედიაციის პროცესში.¹²³

მედიაციის დროს წარმოებული მოლაპარაკებები კონფიდენციალურია, რის გამოც რთულია მხარის მიერ იმ ინფორმაციის მტკიცებულებად წარდგენა, რომელიც მედიაციის პროცესში მედიატორის ან ადვოკატის არამართლზომიერ მოქმედებებს (გადაცდომას) უკავშირდება. თუმცა სასამართლომ შეიძლება მიიღოს ასეთი მტკიცებულებები უკიდურეს შემთხვევაში მაშინ, როცა ისინი სერიოზულ დანაშაულებს ეხება. მაგალითად, საქმეზე „ტაპოოჰი ლევენბერგის წინააღმდეგ“¹²⁴ ერთ-ერთი მხარე ამტკიცებდა, რომ შეთანხმება ნამდვილი არ იყო ადვოკატებისა და მედიატორის არაკანონიერი მოქმედებების გამო. მედიატორმა მოითხოვა მის წინააღმდეგ წარდგენილი სარჩელის განხილვის პროცესის შეწყვეტა ან შემაჯამებელი გადანყვეტილების გამოტანა. წარედგინა მტკიცებულებები, რომლებიც მედიაციის პროცესში მომხდარ ფაქტებს დეტალურად აღწერდა. იყო დავა ამ მტკიცებულებების დასაშვებობის თაობაზე, თუმცა საბოლოოდ აღიარეს, რომ მტკიცებულებები დასაშვებად ჩაითვლებოდა განცხადების მხოლოდ ნამდვი-

¹²⁰ *Schepard A.*, An Introduction to the Model Standards of Practice for Family and Divorce Mediation, *Family Law Quarterly*, Vol. 35, No.1, 2001, 18-19.

¹²¹ იქვე, 19.

¹²² „მედიაციის შესახებ“ კანონი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, მე-10 მუხლი.

¹²³ *Hardy S., Rundle O.*, *Mediation for Lawyers*, Australia, 2010, 192.

¹²⁴ *Tapoohi v Lewenberg* (No 2), 21/10/2003, VSC 410.

ლობის მიზნებისთვის.¹²⁵ ეს იმას ცხადყოფს, რომ სამედიაციო მორიგების აქტი ერთადერთია შეთანხმების ფაქტის დასადასტურებლად.

6.3.1.3. მედიაციის დაწყებამდე მედიაციის პროცესში გამხელილი ინფორმაციის გამჟღავნების მოვალეობის არსებობა

მედიაციის პროცესში მხარემ შეიძლება შეიტყოს ინფორმაცია, რომლის გამჟღავნების მოვალეობა მას დაეკისრა მედიაციის დაწყებამდე. შესაბამისად, **კონფიდენციალურობის დამცავი ნორმები არ გამოიყენება მაშინ, როცა მხარეს ევალება მედიაციის პროცესის დაწყებამდე ნაკისრი ვალდებულების შესრულება**, გაამჟღავნოს ის ინფორმაცია, რომელიც მედიაციის დროს მეორე მხარემ შეიტყო.

მართალია, ამ შემთხვევაში მედიაციამდე წარმოიშვა ინფორმაციის გამჟღავნების მოვალეობა, მაგრამ ეს იმას არ ნიშნავს კონფიდენციალური ინფორმაცია სრულად უნდა იყოს გადაცემული. კანონმდებელი მიუთითებს, რომ **ასეთი ინფორმაცია შეიძლება გამჟღავნდეს მაქსიმალურად შეზღუდული მოცულობით გამჟღავნების პირობით**.

წარმოიშობა კითხვა: რას მოიაზრებს ინფორმაციის მაქსიმალურად შეზღუდული მოცულობით გამჟღავნება?

პასუხი ასეთია: მოცემულ შემთხვევაში ეს ინფორმაცია ისე უნდა გამჟღავნდეს, რომ სხვას არ გადაეცეს მონაცემები, რომელთა გადაცემა არაა აუცილებელი, არ ემსახურება მედიაციის დაწყებამდე ნაკისრი ინფორმაციის გამჟღავნების მოვალეობის შესრულებას და/ან ეხება პერსონალურ თუ სხვა კონფიდენციალურ მონაცემებს.

6.3.1.4. სასამართლოს ან სხვა გადაწყვეტილება ინფორმაციის გამჟღავნების შესახებ

ასევე, კანონი მედიაციის პროცესში მიღებული ინფორმაციის გამჟღავნებას უკავშირებს აქტს, რომელსაც სავალდებულო იურიდიული ძალა აქვს. ასეთი აქტი შეიძლება იყოს სასამართლო გადაწყვეტილება ან სხვა გადაწყვეტილება, რომელიც შესასრულებლად სავალდებულოა. ამ სახის სხვა გადაწყვეტილება შეიძლება იყოს მაგალითად, სანოტარო აქტი, არბიტრაჟის გადაწყვეტილება.

მოცემულ შემთხვევაში მედიაციის დროს მიღებული ინფორმაცია, ერთი მხრივ, უნდა გამჟღავნდეს მაქსიმალურად შეზღუდული მოცულობით, მეორე მხრივ, ამის შესახებ წინასწარ უნდა ეცნობოს შესაბამის მხარეს.

ამასთან, მედიაცია თავისი გამოვლინებებითურთ შეიძლება მოიაზრებდეს მონაცემთა დამუშავებას. შესაბამისად, აუცილებელია მედიაციის დროს გამოყენებული მონაცემთა დამუშავების კანონიერების შემოწმება და განმტკიცება, ასევე, კონფიდენციალურობის რეჟიმის დარეგულირება და დაკონკრეტება. ეს იმას ადასტურებს, რომ მედიაციისთვის დამახასიათებელი კონფიდენციალურობა და მონაცემთა დაცვის მოთხოვნები ურთიერდამოკიდებული სფეროებია, ზოგჯერ კი ერთმანეთის პარალელურად ვითარდება. მიზანშეწონილია, მედიაციის პროცესი დარეგულირდეს ისე, რომ მიეთითოს მედიაციის კონფიდენციალურობის ხასიათი და მიზანი, ასევე, მისი შესაძლო თანხვედრა თუ კავშირი სხვა მომწესრიგებელ ნორმებთან. ამასთან, ვინაიდან კონფიდენციალურობის შეზღუდვის გამონაკლისები ჩამოყალიბდა მონაცემთა დაცვის რეჟიმთან თანხვედრაში, კონფიდენციალურობის ხელყოფისას იმპერატიული მოთხოვნები ან უზენაესი მიზნები, როგორც წესი, უნდა დაექვემდებაროს მონაცემთა დაცვის რეჟიმს. თუმცა, ამავე დროს, აუცილებელია ღირებულებების ანონ-დანონა, რათა დადგინდეს, რომელია უფრო მაღა-

¹²⁵ Hardy S., Rundle O., Mediation for Lawyers, Australia, 2010, 193.

ლი ინტერესი. წესებში ასევე შეიძლება ზუსტად მიეთითოს ეს განსაკუთრებული ძალა (წონა), ასევე, ხელისუფლების რომელ ტიპს (ადმინისტრაციული, საპოლიციო, საპროკურორო ან სასამართლო) აქვს კონფიდენციალურობის დარღვევის მოთხოვნის უფლება. მედიაცია არის მონაცემთა დამუშავების პროცესი, რომელსაც უნდა ჰქონდეს ლეგიტიმაცია.¹²⁶

6.3.1.5. განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის გამოძიება

კონფიდენციალურობის დარღვევა შეიძლება იმ შემთხვევაშიც, თუ მედიაციის პროცესში გამოვლინდა სისხლის სამართლით დადგენილი დანაშაულის ამსახველი ინფორმაცია.¹²⁷ თუმცა კანონმდებელმა დანაშაულის კატეგორიებიდან **მხოლოდ განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის გამოძიება ჩათვალა კანონისმიერ საფუძვლად, რომელიც მედიაციის დროს მიღებული ინფორმაციის გამჟღავნებას ლეგიტიმურად აქცევს.** შესაბამისად, უნდა დადგინდეს, რომ არსებობს სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული დანაშაული, ანუ დანაშაული, რომლისთვისაც დაწესებულია ათ წელზე მეტი ვადით თავისუფლების აღკვეთა ან უვადო თავისუფლების აღკვეთა (სისხლის სამართლის კოდექსის მე-12 მუხლის მე-4 ნაწილი). თუ ამ სახის დანაშაულის გამოძიებისთვის არაა აუცილებელი მედიაციის დროს გამხელილი ინფორმაციის გამჟღავნება, მაშინ ზედმეტია კონფიდენციალურობის შეზღუდვის ლეგიტიმაციაზე საუბარი.

ამასთან, ამ შემთხვევაში კანონმდებელი აწესებს დამატებით წინაპირობებს, რათა შეზღუდვა კანონიერად ჩაითვალოს. სახელდობრ, შეზღუდვისას დამატებით უნდა იყოს დაცული ორი წინაპირობა: **(ა) ინფორმაცია მაქსიმალურად შეზღუდულად უნდა გამჟღავნდეს და (ბ) შესაბამის მხარეს ამის შესახებ წინასწარ უნდა ეცნობოს.**

6.3.1.6. სამედიაციო მორიგების ნებაყოფლობით შესრულება ან იძულებით აღსრულება

საერთაშორისო აქტებით გათვალისწინებულია კონფიდენციალურობის შეზღუდვის გამო-
ნაკლისები. მაგალითად, UNCITRAL-ის მოდელური კანონის მე-10 მუხლის მე-2 პუნქტის მიხედ-
ვით, კონფიდენციალური ინფორმაცია შეიძლება გამჟღავნდეს ან მტკიცებულებად იყოს დაშვებ-
ული, თუ ეს მორიგების შეთანხმების შესრულების ან აღსრულების მიზნით არის ნაკარნახე-
ვი.¹²⁸ 2008/52/EC ევროპულ დირექტივაშიც კონფიდენციალურობის შეზღუდვის ერთ-ერთი სა-
ფუძველია, როცა აუცილებელია სამედიაციო შეთანხმების შინაარსის გამჟღავნება ამ შეთანხმე-
ბის შესასრულებლად ან იძულებითი აღსრულებისთვის.¹²⁹ ანალოგიურ დებულებებს შეიცავს გა-
ერთიანებული ერების ორგანიზაციის საერთაშორისო სავაჭრო სამართლის კონსილაციის წესე-
ბის მე-9 და მე-14 მუხლები, რომელთა თანახმადაც, კონფიდენციალურობის პრინციპის გაუთვა-
ლისწინებლობა შეიძლება გამართლდეს მაშინ, როცა ის აუცილებელია მედიაციის გადანყვეტი-
ლების აღსასრულებლად.¹³⁰

ეს გამოცდილება გათვალისწინებულია საქართველოს კანონში „მედიაციის შესახებ“, კერ-
ძოდ, სამედიაციო მორიგების შინაარსი შეიძლება გამჟღავნდეს, თუ ეს აუცილებელია იმისათ-
ვის, რომ სამედიაციო მორიგება ნებაყოფლობით შესრულდეს ან იძულების წესით აღსრულდეს.

¹²⁶ Hueso L. C., Confidencialidad y protección de datos en la mediación en la Unión Europea, Revista IUS, Vol. 12, No. 41, 2018, 336-338.

¹²⁷ UNCITRAL Model Law on international Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use 2002. United Nations, New York, 2004, 27.

¹²⁸ Morek R., Nihil silentio utilius: Confidentiality in mediation and its legal safeguards in the EU Member States, Era Forum, Vol. 14, no. 3, 2013, 432; ბათიაშვილი ი., ქონებრივი დავების გადანყვეტისას კონფიდენციალობის დაცვის ფარგლები მედიაციაში: რეალობა და გამოწვევები, ჟურნალი „სამართალი და მსოფლიო“, №21, 2022, 105-106.

¹²⁹ Directive 2008/52/EC of European Parliament and of the Council, 21 May 2008, <<https://www.legislation.gov.uk/eudr/2008/52/article/7>> [15.12.2022].

¹³⁰ UNCITRAL Model Law on international Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use 2002. United Nations, New York, 2004, 27.

6.3.1.7. ინფორმაციის გამცემის წინააღმდეგ სამართლებრივი ან დისციპლინური დავის წარმოება

კანონით დადგენილია, რომ კონფიდენციალურობის შეზღუდვა დასაშვებია მაშინაც, როცა არსებობს შემდეგი წინაპირობები კუმულაციური წესით:

1. სამართლებრივი ან დისციპლინური დავა გამომდინარეობს მედიაციის პროცესიდან;
2. ეს დავა წარმოებს **ინფორმაციის გამცემის წინააღმდეგ;**
3. **კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება ინფორმაციის გამცემის სამართლებრივი ინტერესების დაცვას სჭირდება.**

ამდენად, ამ გარემოებების ერთდროულად არსებობა შეიძლება კონფიდენციალურობის შეზღუდვის კანონისმიერ საფუძველს ქმნიდეს.

ეს ბუნებრივიცაა, რადგან კონფიდენციალურ სივრცეში ჩარევა გამართლებულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როცა პირი თვითდაზმარების ან „თვითდაზმარებასთან მიახლოვებულ“ ფარგლებში მოქმედებს. შესაბამისად, თუ ფარული ჩანაწერი ერთადერთი გზაა საკუთარი უფლების დასაცავად, დაიშვება ასეთი ჩანაწერის გამოყენება იმ პირობით, რომ ჩარევა არ ემსახურებოდას მეორე მხარისთვის სამოქალაქო სამართლებრივი პასუხისმგებლობის დაკისრებას.¹³¹ ანალოგიურ პრინციპს უნდა ეფუძნებოდეს მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის შეზღუდვის წარმოდგენილი საფუძველიც.

თუ სამედიაციო შეთანხმებას ექნებოდა აბსოლუტური ხასიათი, მხარე, რომელიც ცდილობს ხელშეკრულების არსებობის დამტკიცებას, ვერ დაიცავდა საკუთარ პოზიციას. ამიტომ სასამართლომ ერთ-ერთ საქმეზე აღნიშნა,¹³² რომ სამედიაციო შეთანხმებაში ასახული შეტყობინება და ინფორმაცია არ განიხილება პრივილეგიით დაცულ მონაცემებად, თუ მათი გაჟღავნება აუცილებელია მორიგების შეთანხმების არსებობის ან მოცულობის დასამტკიცებლად.¹³³

6.3.1.8. მედიაციის დაწყებამდე კონფიდენციალური ინფორმაციის ცოდნა

თუ მხარემ მედიაციის დაწყებამდე იცოდა ის ინფორმაცია, რომელიც მედიაციის მიმდინარეობისას კონფიდენციალურობის პირობით იყო დაცული, დასაშვებია ამ ინფორმაციის გამჟღავნება. მხარემ ასეთი ინფორმაცია შეიძლება მიიღოს კანონით დადგენილი სხვა საშუალებიდან. ეს, ცხადია, ამ ინფორმაციის გამოყენების შესაძლებლობას იძლევა.

კანონმდებელი ცალკე განხილვის საგნად განიხილავს შემთხვევას, როცა ასეთი ინფორმაცია სხვა გზით მოხვდა საჯარო სივრცეში, ისე, რომ მხარეს არ დაურღვევია კონფიდენციალურობის დაცვის მოვალეობა. ამ შემთხვევაში ინფორმაციის საჯარო სივრცეში მოხვედრა უკარგავს ამ ინფორმაციას კონფიდენციალურ ხასიათს, რის გამოც ესეც განეკუთვნება კონფიდენციალურობის შეზღუდვის საფუძველად.

ფაქტობრივად, კონფიდენციალურობის დაცვა არ ვრცელდება ინფორმაციაზე, რომელიც უკვე ცნობილია სხვა პირისთვის, ან შეიძლება სხვა გზით იყოს მიღებული. ასევე, საყურადღებოა, თუ როგორ იყენებენ მხარეები მედიაციის დროს მიღებულ ინფორმაციას. კონფიდენციალურობის დაცვისა და ინფორმაციის გამჟღავნების მოვალეობები დიდ როლს თამაშობს არა მარტო მედიატორისთვის, არამედ მხარეებისთვის.¹³⁴

¹³¹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 4 მაისის №ს-1155-1101-2014 გადაწყვეტილება.

¹³² *Union Carbide Canada Inc. v. Bombardier Inc.*, 05.08.2014 SCC 35

¹³³ *Weinberg O., Weinberg B.*, Is there absolute Confidentiality in Mediation? Toronto Law Journal, 2019, 2.

¹³⁴ *Rabe C. S., Wode M.*, Mediation, Grundlagen, Methoden, rechtlicher Rahmen, 2. Auflage, Berlin, 2020, 25.

6.3.2. პროპორციულობა

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის (შემდგომში - სსსკ-ის) 104-ე მუხლის 1-ლი ნაწილის მიხედვით, სასამართლომ არ უნდა მიიღოს მტკიცებულების სახით სასამართლო მედიაციისას კონფიდენციალურობის პირობით გამჟღავნებული ინფორმაცია და დოკუმენტი, თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არაა გათვალისწინებული. სსსკ-ის 141-ე მუხლის მიხედვით, მედიაციის პროცესის მონაწილე არ შეიძლება მოწმედ იყოს გამოძახებული და დაკითხული იმ კონფიდენციალურ ინფორმაციასთან დაკავშირებით, რომელიც მან შეიტყო მედიაციის პროცესში. ამასთან, საქმის წარმოება წყდება მხარეების განცხადებით ან სასამართლოს ინიციატივით, თუ შედგა სამედიაციო მორიგება ან საერთაშორისო სამედიაციო მორიგება, რომლითაც დავა უკვე გადაწყვეტილია (სსსკ-ის 272-ე მუხლი).¹³⁵

კანონი „მედიაციის შესახებ“¹³⁶ ადგენს, რომ კანონით განსაზღვრულ შემთხვევებში კონფიდენციალური ინფორმაციის გადაცემა უფლებამოსილი პირისთვის ან ორგანოსთვის უნდა შეესაბამებოდეს გარკვეულ წინაპირობებს კუმულაციური წესით, კერძოდ: ა. **ინფორმაციის გამჟღავნება უნდა იყოს კანონიერი მიზნის ადეკვატური**; ბ. **ინფორმაცია უნდა გამჟღავნდეს პროპორციული მოცულობით**, ისე, რომ ამ ინფორმაციის **კონფიდენციალურობა მაქსიმალურად იყოს დაცული** მესამე პირ(ებ)ისგან.

ფაქტობრივად ეს ჩანაწერი ეხმიანება კონსტიტუციის ჩანაწერს პირადი უფლების შეზღუდვის მოთხოვნებთან დაკავშირებით. საქმე ისაა, რომ კონსტიტუციით¹³⁷ დაცულია პირადი სივრცე და კომუნიკაცია, რასაც უნდა ეხებოდეს მედიატორის წინაშე წარმოებული კომუნიკაცია. პირადი სივრცისა და კომუნიკაციის უფლება არაა აბსოლუტური და შეიძლება შეიზღუდოს, თუ განხორციელდა კანონის შესაბამისად, დემოკრატიულ საზოგადოებაში აუცილებელი სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ან სხვათა უფლებების დაცვის მიზნით. ამ შეზღუდვებისთვის აუცილებელია ფორმალური და მატერიალური მოთხოვნების დაცვა. **ფორმალურ დონეზე უნდა არსებობდეს სასამართლო გადაწყვეტილება ან კანონით გათვალისწინებულ შემთხვევებში გადაუდებელი აუცილებლობა**, რა დროსაც შეზღუდვა დაიშვება სასამართლოს გადაწყვეტილების გარეშეც. **მატერიალური მოთხოვნა მოიაზრებს იმას, რომ შეზღუდვა უნდა ემსახურებოდეს ზემოთ დასახელებულ რომელიმე ლეგიტიმურ მიზანს, ასევე, იყოს მიზნის მისაღწევი აუცილებელი და პროპორციული საშუალება**. თანაზომიერების შესაბამისად, უფლების შემზღუდავი რეგულირება უნდა იყოს ღირებული საჯარო (ლეგიტიმური) მიზნის მიღწევის გამოსაძეგი და აუცილებელი საშუალება. ამასთან, უფლების მომეტებული შეზღუდვის ხარჯზე არ უნდა იყოს მიღწეული ლეგიტიმური მიზანი.¹³⁸ ინფორმაციის მიღების ინტერესი არ დაკმაყოფილდება, თუ უფლებაში ჩარევა ხდება უფლებამოსილი პირის თანხმობის გარეშე. ამ ჩარევის ლეგიტიმაციისთვის უნდა არსებობდეს სამართლებრივი საფუძველი.¹³⁹ ეს შეიძლება იყოს უშუალოდ უფლებამოსილი პირის თანხმობა პერსონალური მონაცემების გადაცემის შესახებ. შესაბამისად, ამ წესების დაცვით შეიძლება კონფიდენციალური ინ-

¹³⁵ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, 14.11.1997, №1106-1ს.

¹³⁶ „მედიაციის შესახებ“ კანონი, საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე, მე-10 მუხლის მე-5 ნაწილი.

¹³⁷ საქართველოს კონსტიტუცია, მე-15 მუხლის მე-2 პუნქტი, საქართველოს პარლამენტის უწყებები, 31-33, 24/08/1995.

¹³⁸ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2012 წლის 26 ივნისის №3/1/512 გადაწყვეტილება საქმეზე „დანის მოქალაქე ჰეიკე ქრონჟესტი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-60; საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2020 წლის 25 დეკემბრის №2/2/1276 გადაწყვეტილება საქმეზე „გიორგი ქეპური საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.

¹³⁹ დანერ. იხ. *Gallwas H.-U.*, Der allgemeine Konflikt zwischen dem Recht auf informationelle Selbstbestimmung und der Informationsfreiheit, In: *Neue Juristische Wochenschrift*, 45, Jahrgang, Heft 44, 1992, 2787-2788; *გალვასი ჰ.-უ.*, ინფორმაციული თვითგამორკვევის უფლებასა და ინფორმაციის თავისუფლებას შორის ზოგადი კონფლიქტი, *ბიჭია მ.* (მთარგმნელი), „თანამედროვე სამართლის მიმოხილვა“, N1(3), 2015, 70-73.

ფორმაციის გამჟღავნება სხვისთვის, რათა ის, ერთი მხრივ, ლეგიტიმურ მიზანს ემსახურობდეს, მეორე მხრივ, იყოს პროპორციული მოცულობით გადაცემული.

მიზანშეწონილია, კონფიდენციალურობის შეზღუდვის კანონისმიერი შემთხვევები მაქსიმალური სიფრთხილით და ინდივიდუალურად შეფასდეს. ეს მნიშვნელოვანია, რათა უზრუნველყოფილი იყოს შეზღუდვის კანონისმიერი საფუძვლები და შეზღუდვის არასწორმა ინტერპრეტაციამ საფრთხე არ შეუქმნას მედიაციის პროცესს, უსაფუძვლოდ არ გააფართოვოს კონფიდენციალურობის შეზღუდვის შემთხვევები.¹⁴⁰

თუმცა „მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-10 მუხლის მე-4 პუნქტის „გ“, „დ“ და „ე“ ქვეპუნქტებით ისედაც მითითებულია ინფორმაციის შეზღუდული მოცულობით გავრცელების შესახებ, არადა ინფორმაციის პროპორციულად გამჟღავნება თავის თავში უნდა მოიაზრებდეს კონფიდენციალური ინფორმაციის შეზღუდული მოცულობით გავრცელებას. ამიტომ უნდა დადგინდეს, რა სპეციფიკითაა გამოყენებული დასახელებულ სამ შემთხვევაში დამატებით ინფორმაციის შეზღუდული მოცულობით გავრცელების შესახებ წესი, ყველა შეზღუდვის საფუძვლის დროს პროპორციულობის დაცვა გამოირიცხავს თუ არა ცალკეულ პუნქტში დამატებითი დებულების ასახვის საჭიროებას ინფორმაციის შეზღუდული მოცულობის გავრცელებაზე.

7. დასკვნა

მედიაცია მხარეებისთვის დავის გადაწყვეტის ერთ-ერთი ყველაზე მისაღები და მოქნილი საშუალებაა, რომელიც ეფუძნება მხარეთა ინტერესებს. მედიაციის დროს მედიატორი ხელს უწყობს მხარეებს საქმისთვის მნიშვნელოვანი ინფორმაციის თავისუფლად გაცვლაში, რაც ერთი-ორად ზრდის მათი ინტერესების შესატყვისი შეთანხმების მიღწევას. ეს პროცესი მიმართულია მხარეთა თვითგამორკვევისკენ, რადგან მედიაციის მიზანია, დაეხმაროს მხარეებს საკუთარი ინტერესების გარკვევა-იდენტიფიცირებასა და შეთანხმების მიღწევაში. თავად სამედიაციო შეთანხმება კონსენსუალური ხასიათისაა და მას ხელშეკრულება უდევს საფუძვლად. შესაბამისად, მის დარღვევას შეიძლება მოჰყვეს სახელშეკრულებო პასუხისმგებლობა. ასევე, ზიანი შეიძლება ანაზღაურდეს დელიქტური სამართლით.

ამ შემთხვევაში მიზანშეწონილია, მედიატორმა დაიცვას კონფიდენციალურობა, რათა მხარეები ენდონ მედიაციის პროცესს. მედიატორი უნდა ფლობდეს მოლაპარაკებების მშვიდ და თავისუფალ გარემოში მოქნილად წარმართვის ტექნიკას, რაც წაახალისებს სამხრევ კომუნიკაციას მედიაციაში. ეს კონფიდენციალურობის დაცვის მოვალეობას წარმოშობს და, ამავე დროს, მედიაციის პროცესის არაფორმალურ გარემოს ქმნის.

მედიაციის პროცესის ცენტრალურ და მთავარ ნაწილს წარმოადგენს კონფიდენციალურობა, რომელიც მედიატორის წინაშე ეთიკურ დილემებს წარმოშობს. **კონფიდენციალურობა ინვესის ისეთი დადებითი ფაქტორების სტიმულირებას, როგორიცაა: მხარეთა გულწრფელობა, შეთანხმების სამართლიანობა, მედიატორის ნეიტრალურობა, მედიაციის ეფექტიანობა და სხვა.**

კონფიდენციალური ინფორმაციის დაცვის ადრესატები განსხვავებულია იმის მიხედვით, საქმე ეხება გარე თუ შიდა კონფიდენციალურობას. მაგალითად, გარე კონფიდენციალურობის დროს ინფორმაციის დაცვის მოვალეობა ეკისრება მედიატორს, რომელიმე მხარეს, მხარის წარმომადგენელს, ექსპერტს, თარჯიმანს ან მონმეს. ასევე, მიზანშეწონილია, ეს მოვალეობა უნდა გავრცელდეს ნებისმიერ მონაწილეზე (სტაჟიორი, პრაქტიკანტი და სხვ.), ვინც პროფე-

¹⁴⁰ ბიჭია მ., მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის დაცვის სამართლებრივი რეჟიმი და მნიშვნელობა, „სამართალი და მსოფლიო“, N15, 2020, 201.

სიული მოვალეობის შესრულებისას შეიტყო მხარის შესახებ ინფორმაცია. რაც შეეხება შიდა კონფიდენციალურობას, მისი დაცვის მოვალეობა უნდა დაიცვას მედიატორმა.

ამასთან, თუ მედიაციის პროცესში მხარე **გამჟღავნებს პერსონალურ ინფორმაციას, ეს, თავის მხრივ, იწვევს მასზე „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ კანონის** გავრცელებას. ლოგიკურიცაა, რომ მოცემულ შემთხვევაში აუცილებელია მონაცემთა დამუშავების წესებისა და რეჟიმის გათვალისწინება, რათა ინფორმაცია გასაჯაროვდეს კანონის მოთხოვნათა სრული დაცვით.

მართალია, **კონფიდენციალურობის დაცვა ზრდის საჯარო ინტერესის ხელყოფის საფრთხეს**, მაგრამ, ამასთან ერთად, **საჯარო ინტერესის დაცვამ არ უნდა გამოიწვიოს კანონიერებისა და სამართლიანობის პრინციპების უგულებელყოფა**. შესაბამისად, მედიატორმაც ეთიკური დილემები უნდა შეისწავლოს ცალ-ცალკე და გააანალიზოს შემთხვევები დამოუკიდებლად. ამავე დროს, **მედიატორმა შემთხვევა უნდა შეაფასოს ინდივიდუალურად**, კონკრეტული გარემოებების გათვალისწინებით.

მედიატორმაც ისე უნდა იმუშავოს, რომ **საზოგადოების წინაშე ნაკისრი მოვალეობაც შეასრულოს, ვინაიდან უმნიშვნელოვანესია საზოგადოებამ შეაფასოს მედიაციის შედეგი სამართლიანობის ქრილში**, საჭიროებისამებრ კი ჩაერიოს პროცესში და თუ საფრთხე შეექმნა საზოგადოების ნდობას, შეწყვიტოს პროცესი. ეს საზოგადოებრივი ინტერესების დაცვის აუცილებლობითაა ნაკარნახევი. ამასთან, მედიატორმა უნდა უზრუნველყოს მხარეებს შორის არაკანონიერი ან ამორალური სამედიაციო შეთანხმების დადების გამორიცხვა. მხარეთა შორის გაფორმებული სამედიაციო შეთანხმება, რომელიც მიღწეულ იქნა კონფიდენციალური მოლაპარაკებების დროს მედიაციაში, შეიძლება ზრდიდეს საჯარო ინტერესის ხელყოფის საფრთხეს. ამასთან ერთად, ეს მედიატორს ავალებს, არ დაუშვას მხარეთა შორის უკანონო შეთანხმების დადება საჯარო ინტერესის დაცვის მიზნით.

აქვე დაზარალებულს ეკისრება მტკიცების ტვირთი, რომ მედიაციის პროცესის მონაწილემ ხელყო მედიაციის კონფიდენციალურობა. ამას მოჰყვება მტკიცების შებრუნება და პასუხისმგებლობისგან თავის ასაცილებლად მედიაციის მონაწილემ უნდა დაამტკიცოს, რომ ამ შემთხვევაში კონფიდენციალურობის ხელყოფის ლეგიტიმური საფუძველი არსებობდა.

კონფიდენციალურობის პრინციპით დაცულია მედიაციის დროს გაჟღერებული ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც პროცესის მონაწილემ მედიაციამდე არ იცოდა. კონფიდენციალური ინფორმაცია დაცულია პრივილეგიით. თუმცა ეს პრივილეგია არ ატარებს აბსოლუტურ ხასიათს და შეიძლება შეიზღუდოს გარკვეულ გამონაკლის შემთხვევებში. მართალია, საქართველომ ევროპული ქვეყნების (გერმანია, ავსტრია, ბელგია) და საერთაშორისო აქტებით დადგენილი გამოცდილება გაითვალისწინა, მაგრამ, მათგან განსხვავებით, გააფართოვა კონფიდენციალურობის შეზღუდვის გამონაკლისთა წრე.

ამავე დროს, კანონმდებელმა სამართლიანად აღნიშნა, რომ „მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-10 მუხლის მე-4 პუნქტით დადგენილ შემთხვევებში კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება დაიშვება მხოლოდ კანონიერი მიზნის ადეკვატური და პროპორციული მოცულობით. თუმცა კონფიდენციალურ სფეროში ჩარევის ზოგიერთი კანონისმიერი საფუძველი („მედიაციის შესახებ“ კანონის მე-10 მუხლის მე-4 პუნქტის „გ“, „დ“ და „ე“ პუნქტები) ისედაც შეიცავს ინფორმაციის შეზღუდული მოცულობით გავრცელებას. თუ კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება პროპორციული მოცულობით ვრცელდება კონფიდენციალურობის შეზღუდვის ყველა გამონაკლისზე, ამ შემთხვევაში ბუნდოვანია, რითია განპირობებული ზემოთ მოცემულ სამ პუნქტში ანალოგიური შინაარსის მომცველი წესის დამატება იმაზე, რომ მედიაციის დროს მიღებული ინფორმაციის გამჟღავნება შეიძლება შეზღუდული მოცულობით.

მიზანშეწონილია, **კონფიდენციალურობის შეზღუდვებს უფრო კონკრეტული სახე ჰქონდეს კანონში**, რათა ამ საფუძველების ერთმანეთში აღრევისა და ბუნდოვანების საფრთხე არ წარმოშვას. ამასთან ერთად, კანონით განსაზღვრული შემთხვევების სიმრავლე ქმნის კონფიდენციალურობის უსაფუძვლო ხელყოფის საფრთხეს. ეს კიდევ ნათელი ხდება, თუ გავითვალის-

წინებით, რომ ამ შემთხვევებს შორის ზოგიერთი ატარებს ზოგად ხასიათს და მათი შინაარსის და-
ზუსტება რთულდება. **ამიტომ კონფიდენციალურობის შეზღუდვის საფუძვლები უნდა იყოს
მარტივად და ნათლად** ჩამოყალიბებული. ამ პირობებში მედიატორმა უნდა მოძებნოს ოქროს
შუალედი, რათა ერთი ეთიკური ღირებულების დაცვით დაუსაბუთებლად არ შეილახოს მეორე
ეთიკური პრინციპი.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს კონსტიტუცია, პარლამენტის უწყებანი, 31-33, 24/08/1995.
2. „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი, სსმ, 18/09/2019, №4954-ლს.
3. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, სსმ, 14/11/1997, №1106-ლს.
4. ბავშვის უფლებათა კოდექსი, მე-3 მუხლის „თ“ პუნქტი, 20/09/2019, N5004-ლს.
5. სსიპ „საქართველოს მედიატორთა ასოციაციის“ მედიატორთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი, 24/04/2021.
6. ბათიაშვილი ი., ქონებრივი დავების გადანაცვებისას კონფიდენციალობის დაცვის ფარგლები მე-
დიაციაში: რეალობა და გამოწვევები, „სამართალი და მსოფლიო“, №21, 2022, 104-106, 109-110.
7. ბიჭია მ., მედიაციის გამოყენების მნიშვნელობა ბიზნესდავებში პანდემიის დროს, „სამართლის
მაცნე“, N3, 2021, 12.
8. ბიჭია მ., მედიაციის პროცესის კონფიდენციალურობის დაცვის სამართლებრივი რეჟიმი და მნიშ-
ვნელობა, ჟურნალი „სამართალი და მსოფლიო“, N15, 2020, 198, 201.
9. ბიჭია მ., სამოქალაქო კოდექსის მე-18¹ მუხლის სტრუქტურული ანალიზი, ჟურნალი „მართლმსა-
ჯულება და კანონი“, N1, 2020, 52, 58.
10. ბიჭია მ., პერსონალური მონაცემების კერძოსამართლებრივი დაცვის პრობლემა ინტერნეტსამ-
ყაროში, VIII საერთაშორისო სამეცნიერო პრაქტიკული კონფერენციის „ინტერნეტი და საზოგა-
დოება“ მასალები, ქუთაისი, 2017, 35-40.
11. გალვასი ჰ. ულრიჰ, ინფორმაციული თვითგამორკვევის უფლებასა და ინფორმაციის თავისუფ-
ლებას შორის ზოგადი კონფლიქტი, ბიჭია მ. (მთარგმნელი), ჟურნალი „თანამედროვე სამართლის
მიმოხილვა“, N1(3), 2015, 70-73.
12. ელოშვილი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, „დავის
ალტერნატიული გადანაცვება - ნელინდეული“, 2013, 15.
13. თვაური რ., კონფიდენციალურობის პრინციპის ბოჭვის სტანდარტი მედიაციის პროცესში „დავის
ალტერნატიული გადანაცვება – ნელინდეული“, 2015, 27.
14. კაკოიშვილი დ., მედიატორის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში, თბ., 2020, 6.
15. კალანდაძე დ., კონფიდენციალურობის პრინციპი მედიაციის პროცესში და ქართული საკანონ-
მდებლო რეალობა, „დავის ალტერნატიული გადანაცვება - ნელინდეული“, 2018-2019, სპეციალური
გამოცემა, 2019, 36.
16. მაისი რაინარდ ვ. ფონ, პირადი საიდუმლოების სფერო და მისი დაცვა სამართალწარმოების პრო-
ცესში, ბიჭია მ. (მთარგმნელი), თბ., 2014, 49-50.
17. მაისურაძე თ., თვითგამორკვევისა და კონფიდენციალურობის პრინციპთა ურთიერთმიმართება
მედიაციის ეთიკური ურღვევების უზრუნველყოფის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადანაცვე-
ბა - ნელინდეული“, სპეციალური გამოცემა, 2018-2019, 174.
18. შალიკაშვილი შ., არასრულწლოვანთა განრიდებისა და მედიაციის პროგრამის სისხლისსამარ-
თლებრივი, კრიმინოლოგიური და ფსიქოლოგიური ასპექტები, თბ., 2013, 41.
19. ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ად-
რესატები, „სამართლის ჟურნალი“, N1, 2016, 35.
20. ჩიტაშვილი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვევების საფუძველი,
„დავის ალტერნატიული გადანაცვება - ნელინდეული“, 2016, 21-22.
21. ცერცვაძე გ., მედიაცია, დავის გადანაცვების ალტერნატიული ფორმა (ზოგადი მიმოხილვა), თბ.,
2010, 48.

22. ცერცვაძე გ. (რედ.), მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, თბ., 2013, 25, 29, 31-32.
23. ყანდაშვილი ი., მედიაცია (დავის გადაწყვეტის ეფექტური ალტერნატიული საშუალება), თბ., 2020, 96, 135-136.
24. ჟორჯოლიანი ლ., კონფიდენციალურობის პრინციპი კოლექტიური შრომითსამართლებრივი დავის მედიაციის მეშვეობით განხილვისა და გადაწყვეტის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდეული“, 2018-2019, თბ., 2019, 217.
25. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2012 წლის 26 ივნისის №3/1/512 გადაწყვეტილება საქმეზე „დანის მოქალაქე ჰეიკე ქრონქესტი საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“, II-60;
26. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2020 წლის 25 დეკემბრის №2/2/1276 გადაწყვეტილება საქმეზე „გიორგი ქებურია საქართველოს პარლამენტის წინააღმდეგ“.
27. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2015 წლის 4 მაისის №ას-1155-1101-2014 გადაწყვეტილება.
28. Article 7, directive 2008/52/EC of European Parliament and of the Council, 21 May 2008, <<https://www.legislation.gov.uk/eudr/2008/52/article/7> > [15.12.2022].
29. Article 6, UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW (UNCITRAL) Mediation Rules, 2021, <https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/22-01369_mediation_rules_ebook_1.pdf > [09.01.2023].
30. Directive 2008/52/EC of European Parliament and of the Council, 21 May 2008, <<https://www.legislation.gov.uk/eudr/2008/52/article/7> > [15.12.2022].
31. Mediation Act, 31 August 2015 (Federal Law Gazette I p. 1474, <https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_mediationsg/englisch_mediationsg.pdf> [04.01.2023].
32. UNCITRAL Model Law on international Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use 2002. United Nations, New York, 2004, p. 27.
33. Mediation Act of Bulgaria, State Gazette No. 110/17.12.2004, <<https://www.uv.es/medarb/observatorio/leyes-mediacion/europa-resto/bulgaria-mediation-act-2004.pdf> > [24.12.2022].
34. Arthur K. J., Confidentiality and privilege in mediation, Australian Alternative Dispute Resolution Law Bulletin, November 2015, 91.
35. Boulle, L., Nestic, M., Mediation. Principles, Process, Practice. London et al.: Butterworths, 2001, 296-297.
36. Burns R.P., Some Ethical Issues Surrounding Mediation, Fordham Law Review, Vol. 70, Issue 3, 2001, 702.
37. Bush Robert A. Baruch, Study of ethical Dilemmas and Policy Implications, A, Journal of Dispute Resolution, Iss. 1, Vol. 1994, 14, 16-17, 18.
38. Callahan R., Mediation Confidentiality: For California Litigants, Why Should Mediation Confidentiality be a Function of the Court in Which the Litigation is Pending? Vol. 12, Iss. 1, 2013, 65.
39. Deason E. E., The Quest for Uniformity in Mediation Confidentiality: Foolish Consistency or Crucial Predictability? Marquette Law Review, Vol. 85, 2001, 80.
40. Deason E. E., Predictable Mediation Confidentiality in the U.S. Federal System, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Col. 17, No.2, 2002, 240, 245-246.
41. Dursun, A. L., The Principle of Confidentiality in Mediation and the Role of Confidentiality In Commercial Mediation, Afro Eurasian Studies Journal, Vol. 6, Iss. 1-2, 2017, 23.
42. Field R, Wood N., Marketing Mediation ethically: The case of Confidentiality, Field & Wood, 2005,146.
43. Freedman L. R., Prigoff M. L., Confidentiality in Mediation: The Need for Protection, Journal of Dispute Resolution, Vol. 2, Iss. 1, 1986, 37-38. 45.
44. Furlan F., Blumstein E., Hofstein N. D., Ethical Guidelines for Attorney Mediators: Are Attorneys Bound by Ethical Codes for Lawyers When Acting as Mediators? Vol. 14, 1997, 3
45. Gallwas H.-U., Der allgemeine Konflikt zwischen dem Recht auf informationelle Selbstbestimmung und der Informationsfreiheit, In: Neue Juristische Wochenschrift, 45, Jahrgang, Heft 44, 1992, 2787-2788;
46. Gibson K., Confidentiality in Mediation: A Moral Reassessment, Journal of Dispute Resolution, Iss.1, Vol. 1992, 34.

47. *Govori Z.*, Confidentiality under the ICC Mediation Rules compared to the LCIA Mediation Rules, International Hellenic University, 2016, 7.
48. *Hardy S.*, Rundle O., Mediation for Lawyers, Australia, 2010, 192-193.
49. *Hedeen T.*, Coercion and Self-determination in Court-Connected Mediation: All Mediations are voluntary, but some are more voluntary than others, The Justice System Journal, Vol. 26, No.3, 2005, 284.
50. *Hoffman A. D.*, Wolman N. R., The Psychology of Mediation, Cardozo J. of Conflict Resolution, Vol. 14, 2013, 805-806.
51. *Hueso L. C.*, Confidencialidad y protección de datos en la mediación en la Unión Europea, Revista IUS, Vol. 12, No. 41, 2018, 336-338.
52. *Izumi L. C.*, *La Rue C. H.*, Prohibiting "Good Faith Reports" Under the Uniform Mediation Act: Keeping the Adjudication Camel out of the Mediation Tent, Journal of Dispute Resolution, No. 1, Vol. 2003, 86.
53. *Irvine M.*, Serving Two Masters: The Obligation Under the Rules of Professional Conduct to Report Attorney Misconduct in a Confidential Mediation, RUTGERS Law Journal, Vol. 26, 1994, 158.
54. *Johnson D. P. Jr.*, Confidentiality in Mediation: What Can Florida Glean from the Uniform Mediation Act? Florida State University Law Review, Vol. 30, No. 3, 2003, 489, 492.
55. *Kirtley A.*, Mediation Privilege's Transition from Theory to Implementation: Designing a Mediation Privilege Standard to Protect Mediation Designing a Mediation Privilege Standard to Protect Mediation Participants, the Process and the Public Interest, The Participants, the Process and the Public Interest, The, Journal of Dispute Resolution, Vol. 1995, No. 1, 9-10, 48.
56. *Meiss Reinhard W. von.*, Die Persönliche Geheimsphäre und deren Schutz im prozessualen Verfahren, Diessenhofen, 1975, 33-34, 177-178.
57. *Morek R.*, Nihil silentio utilius: Confidentiality in mediation and its legal safeguards in the EU Member States, Era Forum, Vol. 14, no. 3, 2013, 431-432.
58. *Nadja M. A.*, International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, "Kluwer Law International", 2009, 248-249.
59. *Nolan-Haley J.*, Mediation: The "New Arbitration", Harvard Negotiation Law Review, Vol. 17, 2012, 73.
60. *Noone M. A.*, *Ojelabi A. L.*, Ethical Challenges for Mediators around the Globe: An Australian Perspective, Washington University Journal of Law & Policy, Vol. 45, 2014, 169.
61. *Oberman S.*, Confidentiality in Mediation: An Application of the Right to Privacy, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 27, No. 3, 2012, 548.
62. *Otis L.*, *Rousseau-Saine C.*, The Mediator and ethical Dilemmas: A proposed Framework for Reflection, Journal of Arbitration and Mediation, Vol. 4, No. 2, 2014, 46.
63. *Pattenden R.*, The Law of Professional – Client confidentiality, Regulating the Disclosure of Confidential Personal Information, Oxford, 2003, 12.
64. *Perkowski M.*, Implications of Arbitration and Mediation Implementation from the perspective of Bialystok, Optimum Economic Studies, No. 5 (83), 2016, 153.
65. *Rabe C. S.*, *Wode M.*, Mediation, Grundlagen, Methoden, rechtlicher Rahmen, 2. Auflage, Berlin, 2020, 25.
66. *Rausch M.*, The Uniform Mediation Act, Ohio State Journal Dispute Resolution, Vol. 18, No.2, 2003, 603, 608.
67. *Reichert K.*, Confidentiality in international Mediation, Dispute Resolution Journal, Vol. 59, No. 4, 2004, 62.
68. Relationship Between Mediation and Attorney Malpractice and Other Misconduct, 45 Cal. L. Revision Comm'n Reports 19, 2017, 53-54, <<http://clrc.ca.gov/pub/Printed-Reports/Pub240-K402.pdf>> [12.12.2022].
69. *Rosenberg P. J.*, Keeping the Lid on Confidentiality: Mediation Privilege and Conflict of Laws, Ohio State Journal on Dispute Resolution, Vol. 10, Iss. 1, 1994, 159-160.
70. *Scheutzow O. S.*, *Gillis L. S.*, Confidentiality and Privilege of Peer Review Information: More Imagined Than Real, Journal of Law and Health, Vol. 7, 1993, 179.

71. *Shapira O.*, Conceptions and Perceptions of Fairness in Mediation, *South Texas Law Review*, Vol. 54, 2012, 340.
72. *Sharp D.*, The Many Faces of Mediation Confidentiality, in: *Handbook on Mediation*, 2d. ed. 2010, 225.
73. *Schepard A.*, An Introduction to the Model Standards of Practice for Family and Divorce Mediation, *Family Law Quarterly*, Vol. 35, No.1, 2001, 18-19.
74. *Stipanowich T.*, Why Businesses Need Mediation, *Legal Studies Research Paper Series*, 2004, 14.
75. *Tetunic L. F.*, Act Deux: Confidentiality after the Florida Mediation Confidentiality and Privilege Act, *Nova Law Review*, Vol. 36, Iss. 1, 2011, 82-83, 94-95.
76. *Waldman E.* (editor), *Mediation Ethics, Cases and Commentaries*, Unites States of America, 2011, 2-3, 14, 87.
77. *Weinberg O., Weinberg B.*, Is there absolute Confidentiality in Mediation? *Toronto Law Journal*, 2019, 2.
78. *Werthwein S.*, *Das Persönlichkeitsrecht im Privatrecht der VR China*, Berlin, 2009, 65-68, 165.
79. *Widman M. S.*, The Protections and Limits of Confidentiality in Mediation, *Alternatives*, Vol. 24, No. 10, 2006, 167.
80. *Wolski B.*, Confidentiality and Privilege in Mediation: Concepts in need of Better Regulation and Explanation, *UNSW Law Journal*, Vol. 43(4), 2020, 1561-1562.
81. *Clark v. School Board Country, Florida*, No. 3:09-cv-901-J-34TEM, October 13, 2010, WL 4696063.
82. *Tarasoff v. Regents of University of California*, No. 23042, Supreme court of California, July 1, 1976, at 334, <<https://law.justia.com/cases/california/supreme-court/3d/17/425.html> > [15.01.2023].
83. *Union Carbide Canada Inc. v. Bombardier Inc.*, 05.08.2014 SCC 35.
84. *Vitakis-Valchine v. Valchine*, 793 So. 2d 1094 (Fla. 4th DCA 2001).
85. *Vitakis-Valchine v. Valchine*, 923 So.2d 511 (Fla. 4th DCA 2006).
86. *Tapoohi v Lewenberg* (No 2), 21/10/2003, VSC 410.